

SPĚLEO

9
2023

Banský Suchodol – lezení rozporem v jeskyni 9-11
(foto Petr Šimon Janíček)

KOMENTÁŘ PŘEDSEDY	3
ZPRÁVY Z PŘEDSEDNICTVA	4
Zpráva o akci Kras, jeskyně a lidé 2023 – <i>Zdeněk Motyčka</i>	4
DOMÁCÍ LOKALITY	6
Podzemní cesta ze Sloupu do Macochy — <i>Jan Sirotek</i>	6
Sága o Svaté vrtačce – nová prostora na Závrtu u Borovice: NOUNEJM! – <i>Martin Zapletal, Anna Burianová</i>	11
ZAHRANIČNÍ LOKALITY	15
Expedice Banskí Suchodol – <i>Petr Šimon Janíček</i>	15
Expedice Hermon 2023 – <i>Michal Cimbál Hejna</i>	24
Holubí jeskyně na Golanských výšinách (Izrael) – <i>Michal Cimbál Hejna</i>	27
KRÁTKÉ ZPRÁVY	32
Rád se setkávám s jeskyňáři z jiných zemí – rozhovor s předsedou Evropské speleologické federace Jean-Claudem Thiesem – <i>Jean-Clauda zpovídal M. Hejna</i>	32
4+1 ZAHRANIČNÍ ZAJÍMAVOST	34
Michal Cimbál Hejna – Co se kde psalo o jeskyních – <i>Michal Cimbál Hejna</i>	36
TROCHA HISTORIE	39
Trojková výročí – <i>Michal Cimbál Hejna, Jan Flek</i>	39
VÝROČÍ A VZPOMÍNKY	42
Zdeněk Petříček (Medvěd)	42
Michal Piškula	43
Svatopluk „Palda“ Cigánek (*7. 4. 1938 – †13. 11. 2023)	44
Tragédie v Amatérské jeskyni – <i>Zdeněk Kaltyš Hanžl</i>	45
Bezejmenná propast – největší záchranná akce v Českém krasu – <i>Michal Cimbál Hejna</i>	51
RETRO KNIHOVNIČKA SPELEA	54
Wabiho Stárce Čtyři knihy o jeskyních a jeskyňáři, 2. díl	54
PF 2024	61

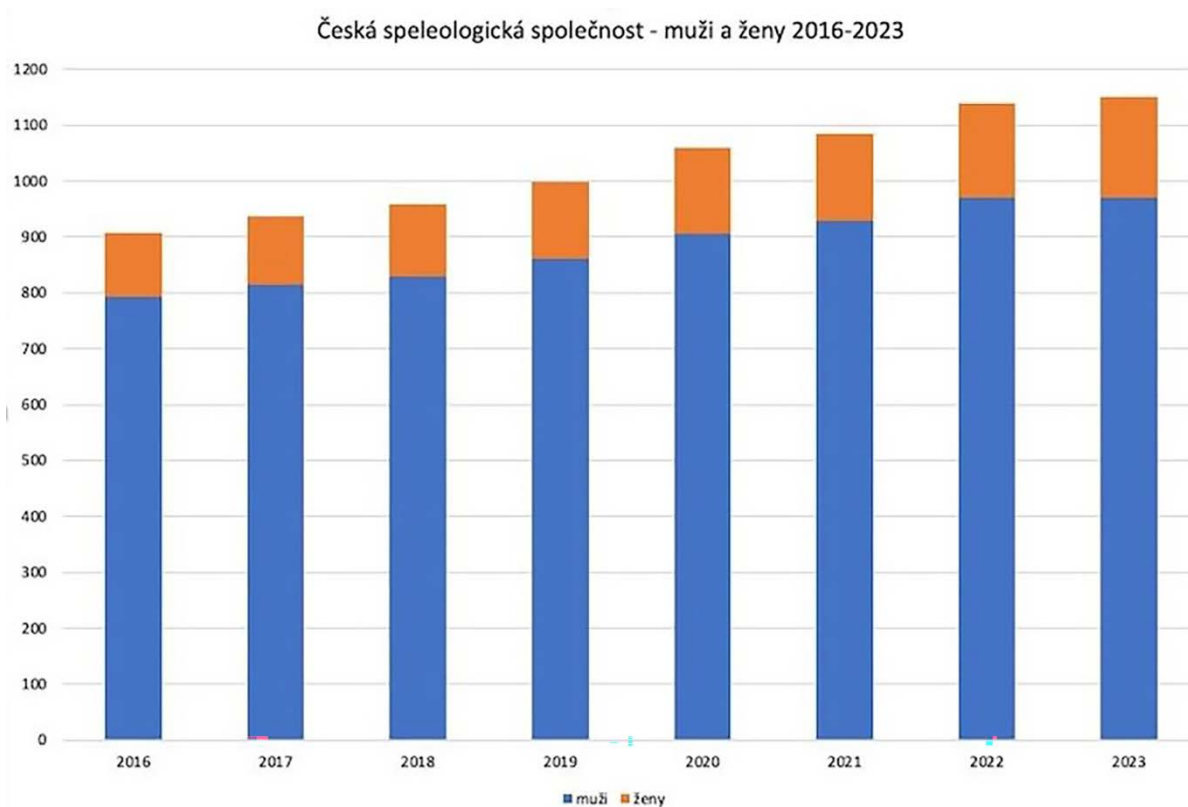
Komentář předsedy

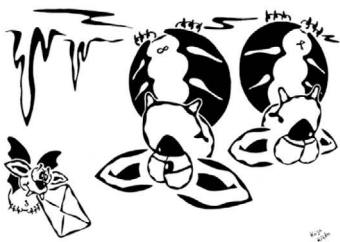
Milé kolegyně a kolegové,

chci se s Vámi podělit o pohled na graf vývoje počtu členů a členek České speleologické společnosti. V posledních osmi letech se celkový počet našich členů zvedl o více než 200, narostl také počet jeskyňářek, kterých je v letošním roce přesně 180. Důležité je, že se mnoha základním organizacím daří přilákat mladé zájemce o jeskyně a na další generace speleologů je tak snad v českých propastech a dírách dobře zaděláno.

Jan Lenart, předseda České speleologické společnosti

Zprávy z předsednictva

Zpráva o akci *Kras, jeskyně a lidé 2023*

Zdeněk Motyčka

Ve dnech 20. – 24. září 2023 se v Moravském krasu uskutečnilo 5. mezinárodní setkání speleologů v Moravském krasu a 2. ročník mezinárodní konference – vše pod společným názvem *Kras, jeskyně a lidé 2023*. Hlavním důvodem uspořádání obou akcí byla opětovná propagace Moravského krasu a české speleologie, tentokrát u příležitosti 300 let od prvního sestupu člověka do propasti Macocha a 45. výročí založení České speleologické společnosti.

Náplní setkání byly podobně jako v minulosti exkurze do nejvýznamnějších jeskyní Moravského krasu a Javoříčského krasu, náplní paralelně konané konference byly přednášky na témata spojená zejména s historií speleologie.

Zázemím obou akcí byl kulturní dům ve Sloupu, kde odezněly konferenční přednášky, byla k vidění výstava historických map, umístěny prodejní stánky a kde zejména probíhal společenský program akce. V rámci doprovodného programu byl opět po téměř 20 letech vystrojen tyrolský traverz přes Macochu, který mohli účastníci setkání absolvovat.

Bezesporu zlatým hřebem akce byla rekonstrukce historického sestupu Lazara Shoppera do Macochy, která proběhla v sobotu 23. září, kdy byla na dolním můstku propasti instalována replika hornického vrátku z té doby a přes kladku odvíjené lano, na kterém byl do Macochy spuštěn dobrovolník ze SZS, který symbolicky „znovuobjevoval“ dno propasti a následně byl vytažen zpět na povrch.

Celkem se akce *Kras, jeskyně a lidé* zúčastnilo 130 speleologů z 9 zemí. V rámci setkání bylo uspořádáno 24 exkurzí do nepřístupných jeskyní Moravského a Javoříčského krasu a v rámci konference zaznělo 16 přednášek a bylo prezentováno 6 posterů. Příspěvky byly rovněž publikovány ve sborníku vydaném u příležitosti konference.

Celou akci pořádala Česká speleologická společnost ve spolupráci se Správou jeskyní ČR, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a Českou geologickou službou, za vydatné podpory Geologického ústavu Akademie věd ČR a Muzea Blanenska. Záštitu poskytla Mezinárodní speleologická unie – UIS.

Ačkoli se, co do počtu účastníků, očekávání organizátorů, určitě můžeme říct, že se akce povedla, o čemž svědčí i pozitivní ohlasy zejména zahraničních účastníků. Vše by ovšem nebylo možné bez značného úsilí řady dobrovolníků, kterým patří veliké poděkování. Není zde sice možné jmenovat úplně všechny, přesto bych rád zmínil alespoň Petru Holubcovou, která měla na starosti vizuální stránku akce a propagaci, Kamilu Svobodovou, zajišťující vše okolo registrace, Honzu Sirotku starajícího se o finanční rozpočet, Tomáše Mokrého,

který připravil plán exkurzí a Michala Filipiho, který sestavil sborník konference. Veliký dík patří rovněž Speleologické záchranné službě ČSS pod vedením Romana Šebely, která vystrojila a poté bezpečně provozovala traverz přes Macochu a zejména zajistila a provedla rekonstrukci sestupu Lazara Shoppera. Repliku vrátku vymyslel a vyrobil Antonín Chaloupka za pomoci Bohuslava Kouteckého a roli odvážného mnicha si zahrál Jindřich Dvořáček. Ještě jednou díky všem!

Fotogalerii z akce můžete nalézt na:

<https://drive.google.com/drive/u/0/folders/14QjrDKVfWXgoR6OqCpC1PS-X4e7PR4I4>

a krátké video zde:

<https://www.youtube.com/>

[watch?v=g6f192mbAUw&list=PLY0OPWoxFZXvGQl0Gp_3yUzMEOKl0fg0u&index=1](https://www.youtube.com/watch?v=g6f192mbAUw&list=PLY0OPWoxFZXvGQl0Gp_3yUzMEOKl0fg0u&index=1)

Zahájení konference Kras, jeskyně a lidé 2023 (foto P. Š. Janíček)

Domácí lokality

Podzemní cesta ze Sloupu do Macochy

Jan Sirotek, ZO 6-25 Pustý žleb

V neděli 15. 10. 2023 se v Moravském krasu uskutečnilo zajímavé dobrodružství symbolicky oslavující třísetletou snahu o prozkoumání průběhu podzemních vod v severní části Moravského krasu. Speleopotápěči Jan Sirotek a Petr Chmel za podpory několika týmů poprvé v historii souvisle prošli trasu podzemních vod od ponoru ve Sloupsko-šošůvských jeskyních přes Amatérskou jeskyni až na dno propasti Macocha a dále až do Výtoku Punkvy v Pustém žlebu.

Obr. 1 Průběh podzemního traverzu (mapa J. Sirotek, mapový podklad: ortofoto ČÚZK)

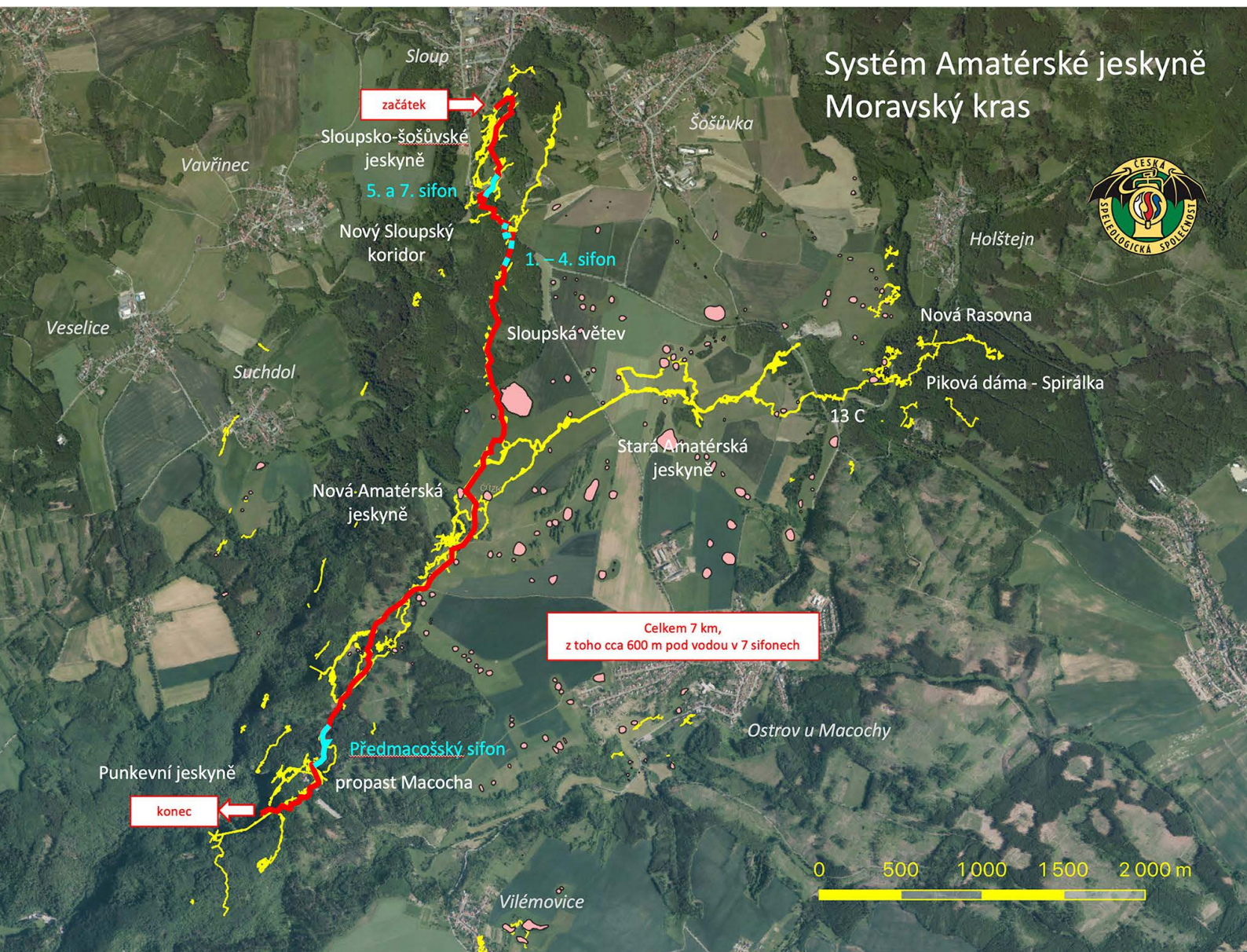

Foto 1 První tým na parkovišti u Sloupských jeskyní (foto J. Šanda)

Foto 2 Před zanořením do 7. sifonu na dně Palmové propasti (foto J. Šanda)

Před samotným traverzem bylo potřeba zrealizovat několik přípravných akcí, spočívajících především v revizi vodících šňůr v jednotlivých sifonech oddělujících dílčí části jeskynního systému Amatérské jeskyně. Na sedm kilometrů dlouhé trase jich bylo potřeba překonat celkem sedm, přičemž nejdelší Předmacošský sifon má délku skoro 300 m.

Vlastní akce začala v neděli v 6.30 na parkovišti u Sloupských jeskyní. Kromě rozespalých speleologů se zde sešla skupinka několika novinářů a reportér České televize, kteří pečlivě zdokumentovali poslední přípravy. S úderem sedmé hodiny, za doprovodu hlasů sloupských zvonů, se oba potápěči společně s prvním transportním týmem vydali na cestu do podzemí. I přes vydatný déšť předchozího dne skupinka bez problémů dosáhla hladiny prvního sifonu a po rychlém nastrojení oba potápěči rychle zmizeli v zakaleném tzv. 7. sifonu. Díky zvýšeným vodním stavům se tento sifon spojil v jeden dlouhý i s 5. sifonem na konci Nového Sloupského koridoru, u jehož hladiny již netrpělivě čekal druhý transportní tým.

Nosiči pomohli potápěčům s transportem lahví ke 4. sifonu, před nímž proběhla první občerstvovací zastávka. Na tomto místě je potřeba vyzdvihnout obrovské zapojení všech zúčastněných jeskyňářů. Na celé trase se ze záhybů transportních vaků znenadání objevovaly nejrůznější čokoládky, čajíky, kafička, uzené a jiné laskominy, které dodávaly celé akci opravdu pohodovou atmosféru. Do 4. sifonu se potápěči zanořili podle plánu v 10.20. V tomto a dalších dvou sifonech bylo nutné znovu natáhnout vodící šňůru, což díky jejich jednoduchému průběhu nebyl problém. Ve 4. sifonu bylo jen nutné trošku prohrábnout nanesené štěrky v koleně, aby se s lahvemi na boku dalo natěsno protáhnout. Za 3. sifonem se potápěči rozloučili s podpurným týmem, který mezitím oba sifony obešel přes spojku do Šošůvského koridoru. Následoval nejdelší úsek, který museli potápěči překonat bez podpory nosičů, v podobě chodby mezi 2. a 1. sifonem. 1. a zároveň poslední ze série sifonů je jednoduchý a stále ještě v něm zůstává objevitelská vodící šňůra z roku 1989 po potápěčích z Labyrintu.

Po vynoření z tohoto sifonu se potápěči šťastně shledali s dalším, v pořadí již třetím, podpurným týmem. Následovala delší přestávka, balení potápěčského vybavení do

Foto 3 Vynoření z 5. sifonu na konci Nového Sloupského koridoru (foto J. Bartošek)

Foto 4 Transportní tým na konci Sloupské větve v Amatérské jeskyni (foto P. Š. Janíček)

přinesených transportních vaků a početný tým se mohl vydat na cestu Sloupskou větví Amatérské jeskyně. Před prvním jezerem se potápěči konečně mohli alespoň načas vysvléci ze suchých obleků. Část podpůrného týmu si převlékla zmáčené podoveraly a po rychlém obědě se pokračovalo dále přes dóm U Homole, Macošský koridor až do Východní Macošské větve. K Předmacošskému sifonu dorazila skupina přesně načas v 15.00.

Foto 5 Vynoření z Předmacošského sifonu v Červíkových jeskyních (foto J. Šanda)

Foto 6 Závěrečné skupinové foto u přístaviště u Výtoku Punkvy (foto J. Šanda)

V téměř vyschlém korytě Punkvy se dvojice potápěčů opět převlékla do suchých obleků, nastrojila si lahve 2 x 12 l přinesené předchozího dne a zanořila se do posledního a nejdelšího sifonu na trase. Těsně před 17. hodinou se oba potápěči společně vynořili na dně Červíkových jeskyní, kde na ně již netrpělivě čekal poslední podpůrný tým, opět za doprovodu fotografa a kameramana.

Po prvních gratulacích se dostal ke slovu kladkostroj a postupně byly vytaženy potápěčské lahve. Po 10 hodinách v podzemí potápěči vystoupali do již setmělé propasti Macocha, kde na ně na platu čekali členové jednotlivých podpůrných týmů, kteří mezitím stihli vylézt z příslušných částí jeskynního systému, jakož i další podporovatelé celé akce.

Aby byla trasa kompletní, zbývalo překonání posledního úseku vodní plavby. Z hlediska plavání se jednalo o nejdelší kus na celé trase – takřka 500 m. U přístaviště ve Výtoku Punkvy se mezitím shromáždilo uvítací procesí a okolo 18.00 propukla euforie odstartovaná výstřelem špuntů ze dvou lahví pravého šampaňského. Radost z úspěchu byla znát na všech zúčastněných a že jich bylo.

Historicky se určitě jednalo o ojedinělou akci, na které se podílel tým 39 jeskyňářů z celkem 13 ZO ČSS nejen z Moravského krasu. Jenom díky zapojení každého jednoho z nich a perfektní týmové spolupráci bylo možné něco takového zrealizovat. Velký dík všem, kteří byli u toho: Jiří Bartošek, Hana Belšíková (6-17), Petr Celý – Selim (6-25), Heřman Fitz – Fido (6-15), Heřman Fitz ml. (6-15), Ján Gajdošík – Janek (6-25), Tomáš Heda (6-10), Radek Hejl – Merkaptan (6-15), Filip Chalupka (6-14), Petr Chmel (1-10), Petr Šimon Janíček (6-25),

Tomáš Jakubec (6-22), Lukáš Ježek (1-10), Josef Kanta (1-10), Pavel Kňákal – Šumák (6-19), Ivana Kosíková (6-19), Bohuslav Koutecký – Kocour (6-19), Marika Kučerová (6-25), Dominik Lounek (6-20), Tomáš Mokry – Bim (6-25), Zdeněk Motyčka (6-25), Eliška Motyčková, Martin Ondrouch (6-25), Tomáš Ondrouch – Brtník (6-25), Ludmila Ondrouchová (6-25), Ondřej Pavlík (6-08), Marek Plch (6-10), Tomáš Roth (6-19), Jan Sirotek (6-25), Barbora Sirotková (6-25), David Strouhal (6-19), Tomáš Svoboda (6-22), Jaroslav Šanda – Krtek (6-28), Jakub Šlimar, Lenka Špačková (6-15), Jiří Tupa (6-09), Helena Vysoká (1-05), Ivo Záruba (1-05), Jiří Žiak (6-14).

Sága o Svaté vrtačce – nová prostora na Závrtu u Borovice: NOUNEJM!

Martin Zapletal, Anna Burianová (ZO 6-26 Speleohistorický klub Brno)

„Vrtačka vrtá, vrtá, smyslu to nemá, nemá.“ K. J. Erben – Zlatá vrtačka

Deštivý červnový den. Na Kras se snáší jemný, ale hustý déšť. Soumrak přichází pomalu a jistě podoben mlze. V oknech některých stavení se již rozsvěčují první světla. Do vyhlášeného hostince „U mosazné karbidky“ v jisté nejmenované vsi na severu kraje jeskyní a bílých skal vchází muž vzhledu zralého, ale ne již mladého, zablácené pohorky otírá o rohožku a ze strniště vousů vytřepává zbytky sedimentu. Smrká do ruky, kterou pak labužnický otře o špinavé džínsy, řihne a vchází do šenku.

„Ááá, Bahňák je tady!“ Zdraví příchozího prošedivělý padesátník rozvalený na židli u stolu v rohu místnosti. „Kdo je u čerpadla?“

„Jožo!“

„Boha, to zas dopadne! Je aspoň střízlivý? Pamatuješ, jak ho málem musela ze Želatiňáku tahat speleozáchranka?“

Bahňák se pousmál a vzpomněl si na pracovku, během níž vznikl i název lokality „Želatinový závrt“, odkud se již týden snaží odčerpát vodu ze sifonu. Jejich slovenský kamarád tehdy vylepšil láhev borovičky pytlíkem gumových medvídků. Během prolongace propasti se medvídci (a pak i Jožo) postupně rozpouštěli v kořalce. Celkem ostuda. Legendární byl i jeho mazlíček Bumbo – malý vrápenec, kterého choval doma v klíčce a prý pro jeho větší majestát ho nabarvil stříbřenkou. Nešťastný létající savec uhynul nedlouho po neodborném uměleckém zásahu. Velká ostuda.

„Jožo to zvládne, nepije už pár dnů. A vůbec, Pytlíku, objednej rumy a poslouchej, co se děje u těch blbých Jižanů!“

Hostinský Pavlík, zvaný obyčejně jen „Ovar“, přináší pomalým šouravým krokem ke stolu jeskyňářům malý stříbrný podtácek se dvěma skleničkami ryšavé tekutiny a pak se stejně loudavě vrací ke stolečku za výčepem, kde se u malé mosazné lampičky začne znovu pozorně ládovat tlačenkou s cibulí.

„Fascinující tvor ten Ovar, že? A co že to mají ti Speleohistorici na té své blbodíře? Neříkej, že objev!“

„Ano, je to k nevíře, ale oni tam fakt něco mají. A poděláš se, až ti ukážu, na čem mi Kuča dal zprávu o objevu!“

Bahňák sahá do kapsy batohu a nejdříve vytahuje malou MC kazetu a hned za ní i malý magnetofon.

„To si děláš ovce! Ten kluk má styl! Osmdesátky jak řemen! Pusť to!“, haleká Pytlík na celou prostoru.

Z přístroje se začne linout předení navinované pásky a zanedlouho už i skřítčí dívčí hlásek: „Ruku na srdce: kdo by se namáhal s křoupáním lehce ztvrdlého krajíce suchého chleba, když by hned vedle něj stál na stole lahodně vyhlížející smetanový dort, čerstvě vychlazený z lednice? A stejně tak Kučovi došla trpělivost s taháním blátíčka z Chodby Nohsledů, která se sice nezdála být vyloženě neperspektivní, nicméně v situaci, kdy se ví o puklině, z níž jde průvan a zvuk padajících kamenů napovídá pokračování pukliny v délce minimálně šesti metrů, by bylo v podstatě až hříchem mrhat časovým potenciálem na takové banalitě, jako jsou Nohsledi. Na skupinové výroční schůzi Kuča tuto skutečnost zmínil, a to formou takového řečnického projevu, za který by se nebyl styděl ani vojevůdce Napoleon povzbuzující své vojáky před bitvou.

A tak nedlouho poté, začátkem jara, jsme stáli nastoupeni kolem skruže, třímající v ruce naše zbraně: montážní klíč na vrátek a ... a to bylo vlastně vše. Ostatní nářadí na nás totiž poslušně čekalo v temnotách podzemí, na prozatímním konci Chodby Nohsledů...

Že se naše znovuobnovené pracoviště nachází ve větší vzdálenosti od povrchu jsme pociťovali zejména na nedostatku lidí. Abychom bahnitý a kamenitý materiál, zamezující průchodnosti pukliny, dostali z jeskyně až napovrch jedinou přímou cestou, museli jsme se sejít v minimálním počtu šesti osob. Těší nás, že kromě vlastních členů našeho speleologického

Foto Shlížíme do asi 20 cm široké pukliny nad (tehdy ještě neobjeveným) Nounejmem (foto P. Obrdlík)

klubu občas přiložili ruce k dílu také přátelé ze sousedních jeskyňářských spolků a dokonce i lidé doposud jeskyněmi „nepolíbení“, včetně jistého tatínka s desetiletým chlapcem, který tak drží titul zatím nejmladšího pracanta v této jeskyni.

Ve většině případů nám však časové možnosti neumožňovaly sejít se v dostatečném počtu. Jenže my se odradit nedali. I když se třeba jen dvěma z nás podařilo sejít se odpoledne po práci, šli jsme do toho. Problém s nedostatkem osob pro transport materiálu se jednoduše vyřešil zakládáním dočasných skladišť v širších prostorách jeskyně a materiál se tak vytahoval v postupných etapách. A tak se alespoň jednou do týdne pomyslná vzdálenost od rozluštění neznáma píď po pídi krátí.

Den po Dni D, 7. 6., jsme slavnostně jeden po druhém sklouzli nyní již průleznou puklinou skrze vertikálu zvanou Vyve. Pak už jen seskočit ze skalního útvaru ve tvaru nástěnné poličky – a stáli jsme tam! Do nové prostory by se při troše snahy vmáčklo i deset osob, takže jsme si první okamžiky po objevu mohli v klidu užít všichni společně.

Popravdě, pokud mám popsat své pocity při vstupu do místa, kam doposud žádná lidská noha nevkročila, nebyly natolik euforické, jak by se asi očekávalo. Člověk totiž neví, zda má nejprve rychle fotit nádherné přírodní útvary vytvořené prachobyčejným stékajícím blátem, než se poničí stopami příchozích lidí, anebo se nedočkavě rozkoukávat, co všechno skrývají různá zákoutí nové jeskyňky. Nechává mě ovšem v klidu fakt, že snad nejsem jedinou zdánlivě necitlivou osobou, u níž sentimentální dojetí muselo dát přednost horlivé touze po dalších objevech: Pavel se totiž už krátce po rozkoukání stačil pustit do rozebírání závalku v severním cípu jeskyně. Kuča zase chvátal do Jožova dómku, aby se odtamtud do nové prostory úspěšně dovolal, ba dokonce i prosvítil. Inu, občas to tak chodí, že když člověk dosáhne svého mysticky vytouženého cíle, nakonec sezná, že je daný bod pouhou meťou na cestě k mnoha dalším, vyšším cílům... Pravda, v našem případě spíše hlubším cílům. Puklina, jíž jsme sem vstoupili, totiž pokračuje skrze tuto prostoru dále dolů. Naději pro nás představuje také směr k Jožovu dómku. Případné průchozí propojení těchto dvou prostor by vyřešilo potíž s jeho těžkou přístupností. V Jožově dómku totiž právě z těchto důvodů mnoho badacích akcí neproběhlo. Bohužel. Tamější zával si přitom vyloženě říká o vyklizení. Dozvíme se někdy, co se za ním asi skrývá?

Skupina po společném hlasování nakonec dala nové prostoře skromné jméno **NOUNEJM**.

Za zhruba čtyři měsíce práce hlásíme nulové ztráty na lidských životech, a co se týče zranění, modřiny holt k jeskyňářině patří. S bolestí však oznamujeme všem přátelům a známým, že nás opustily čtyři plastové kyblíčky, jež už déle nevydržely nést těžké kamení z hloubi podsvětí. Zbýlých dvacet naštěstí statečně pracuje dál. Dále došlo také ke ztrátě pravé rukavice. Omylem totiž upadla do hluboké, avšak úzké pukliny. Symbolika hozené rukavice ale spíše ještě podpořila veselý zájem jeskyňářů o dobytí nové prostory skrze úzkou puklinu, a tak se levá rukavička po několika zdoluhavých pracovních akcích nakonec šťastně shledala se svojí pravou kolegyní. Co se týče otázky spotřebovaných sil, nedá se učinit jednoznačný závěr. Pobyt v jeskyni leckomu z nás totiž sílu spíše dodává. A kolik se zkonsumovalo proviantu? Nespočetně.

Kresba Anna Burianová

A jak bude příběh o odhalování tajemství jeskyně Závrt u Borovice dále pokračovat, záleží z velké části vlastně jen na nás. Pokud by kdokoliv měl chuť a odvahu se k naší práci připojit, necht' se nás nebojí kontaktovat. Při výlezu z podzemí sice občas vypadáme jako špinavá čertiska, ale narozdíl od čertů nekoušeme. Většinou..."

Magnetofon ztichl. Venku již dávno padla tma a Ovar rozsvítil i v sále. Venku štěká pes, projíždí motorka, prší.

„Takže žádný krápníky, velké prostory, nic takového?“

„Hele, ale na Jih pořád dobrý. A objednej další rummy!“

Apendix:

Magnetofonovou pásku namluvila Anna Burianová. Úvodní příběh je (částečně) smyšlený a jakákoliv podobnost s lidmi a jeskyňářskými skupinami není náhodná a zakládá se na pravdě. Netopýr Bumbo neexistuje a autor nedoporučuje žádné savce stříkat stříbrenkou (nebo čímkoliv jiným). Nepijte rum!

Členové úderného speleo týmu „Vyve 2023“ děkují za občasnou výpomoc tvorům i netvorům z dalších skupin: 6-12 Speleoklub Brno, 6-08 Dagmar, 6-11 Královopolská a individuálním členům České speleologické společnosti, zvláštní poděkování patří lesnímu baru Pod Hádkem.

Zahraniční lokality

Expedice Banski Suchodol

Petr Šimon Janíček, ZO 6-25 Pustý žleb

Cílem expedic Banski Suchodol pod vedením speleo klubu Helictit je od roku 1968 průzkum vysokohorských jeskyní, s hlavním zaměřením na jeskynní systém 9-11. Dále pak průzkum fauny, geologie karu a ledovce v oblasti pod vrcholem Banski Suchodol. Expedice také spolupracuje s Národní laboratoří pro tuberkulózu v Sofii. Nevím, jestli je to pouze

Foto 1 Tábor

Foto 2 Získávání vody z ledovce

Foto 3 Ledová výzdoba v jeskyni 81

moje štěstí, nebo jeskyňářská tradice, ale díky otevřenosti kolegů nejen na Speleofóru ve stylu: „Pokud chcete jet někdo příští rok na expedici s námi, napište,“ jsem měl možnost dostat se do spousty zajímavých míst. Využil jsem tedy pomaturitních prázdnin a jako jediný český zástupce vyrazil na přelomu srpna a září na expedici v národním parku Pirin nad Banskem v Bulharsku.

Po velmi brzkém vstávání v neděli 27. 8. 2023 a úspěšném propašování nadměrného transportáku přes gate jsem se ocitl v Sofii, kde na mě už čekali místní. Mé prvotní nadšení z jejich relativně dobré angličtiny vystřídalo zjištění, že to vlastně jeskyňáři nejsou a že dělají pouze odvoz. Cesta do Banská ubíhala rychle, tématem rozhovorů byl hlavně alkohol, turistika a kritizování pomalé výstavby dálnic. Když k tomu přičtu fakt, že kousek od Suchdola máme naši domácí základnu, jsem vlastně pořád doma. Tuto iluzi ovšem vystřídal fakt, že do tábora nás čeká přes 7 hodin dlouhá cesta do kopce. Je sice fajn mít určité věci dvakrát, ale pak ten batoh váží 30 kg. Transport s koňmi jsme bohužel nestihli. Ještě než vyrazíme se dovídám, že expedice bude kvůli počasí a nedostatku členů o půlku zkrácena.

Vydáváme se tedy na dlouhou cestu. Zjišťuji, že vedoucí expedice Mihail je velmi zajímavý člověk. Studoval různě po světě, mluví velmi dobře anglicky a má dobrý nejen politický rozhled, stejně jako jeho žena, která na nás už čekala v táboře. Dorazili jsme tam až za tmy. Tábor se nachází na místě bývalého lyžařského bivaku. U ostatních členů to s angličtinou už tak jednoduché nebylo. Na druhou stranu, pořád ji ovládali víc, než já bulharštinu. Naše, s Poláky osvědčená přímá úměra – více alkoholu – více si rozumíme, i když každý mluvíme svým jazykem, tady nefungovala. Nevím, jestli kvůli tomu, že je bulharština češtině už moc vzdálená, nebo proto, že jsme žádný alkohol neměli.

Po náročném dni jsme se v pondělí probudili s krásným výhledem, posnídali a vyrazili pro vodu. To zde obnášelo asi hodinovou cestu k tajícímu ledovci, odházení kamení, naplnění lahví naběračkou, cestu zpět a převaření. Kombinace ledovcové vody a topení dřevem dávaly vodě docela zajímavou chuť. Ledovce bohužel postupně ubývá. Když jsem

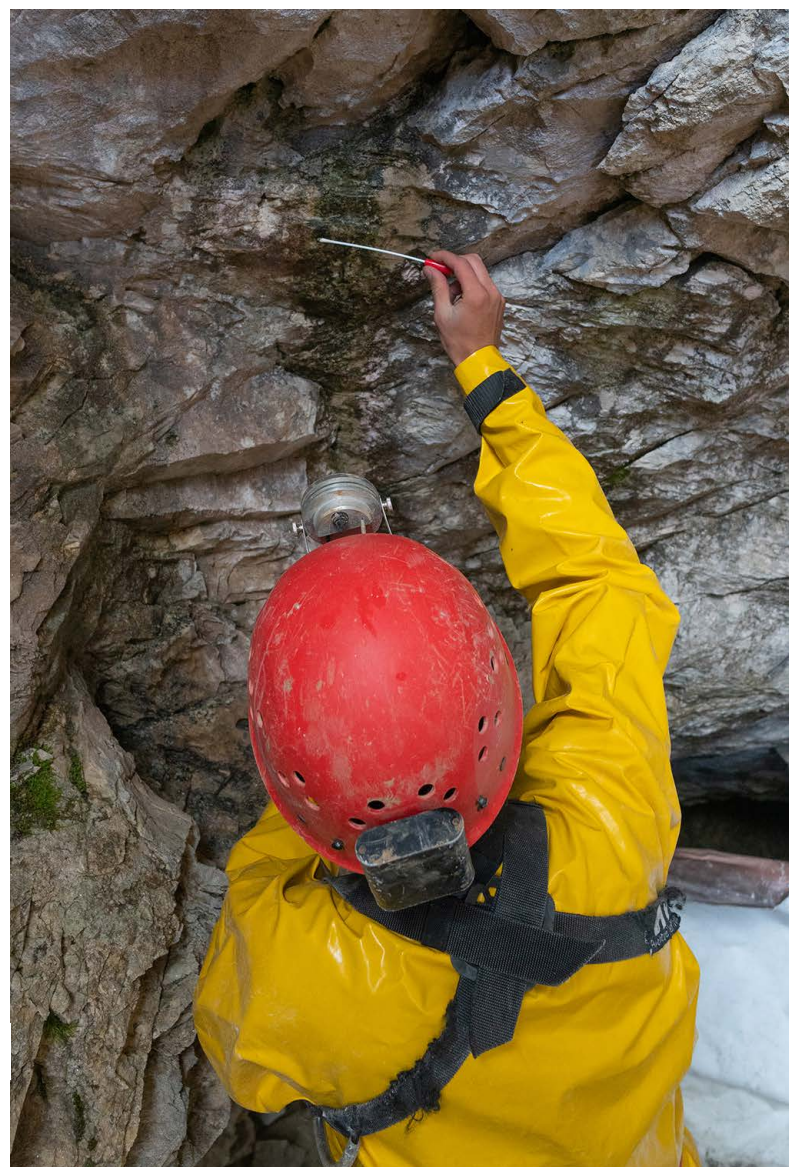

Foto 4 Blízké okolí nově objevené jeskyně 81

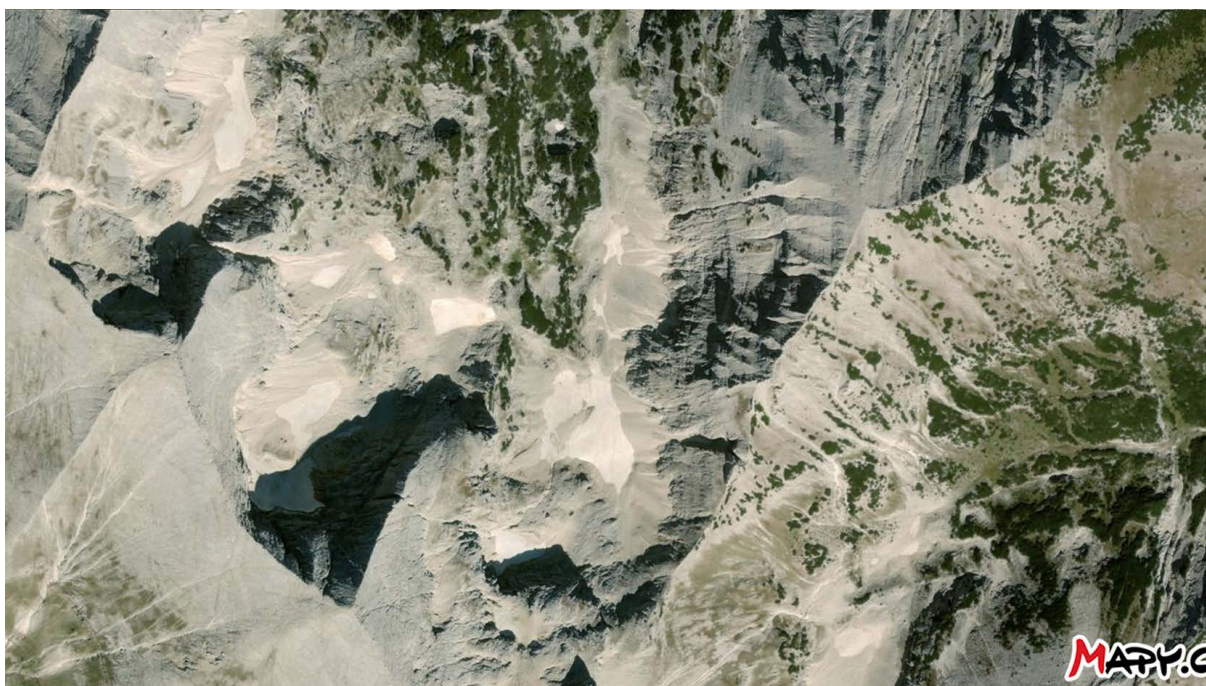
Foto 5 Vchod do jeskyně 9-11

Foto 6 Odběr vzorků u vchodu do jeskyně 9-11

Obr. 1 Tání ledovce, Banská Suchá dolina – 16. 8. 2007 nahoře, 2023 dole (Google Earth, Mapy CZ)

srovnal satelitní snímky s Mihailovým vyprávěním, zjistil jsem, že si pamatuje velmi přesně, kde byl ledovec dřív.

Zbytek dne jsme věnovali aklimatizaci a hledání nových vchodů do jeskyně 9-11. Název sice vypadá, jako by místní jeskyňáři byli maskovaní teroristé, jeskyně se ale jmenuje podle čísel vchodů, které do ní vedou. Ty značí, v jakém pořadí byly objeveny. Až poté se zjistilo, že vedou do jedné jeskyně. Povedlo se nám objevit jedno další potenciální místo, kterým by se možná dalo do jeskyně dostat. Ověření této hypotézy bude ale ještě trvat, oblast je plná nestabilního kamení.

Foto 7 Dóm v jeskyni 9-11

Obr. 2 Mapa jeskyně 9-11
(Speleo Club Helictit, Sofia and SC Akademik, Sofia)

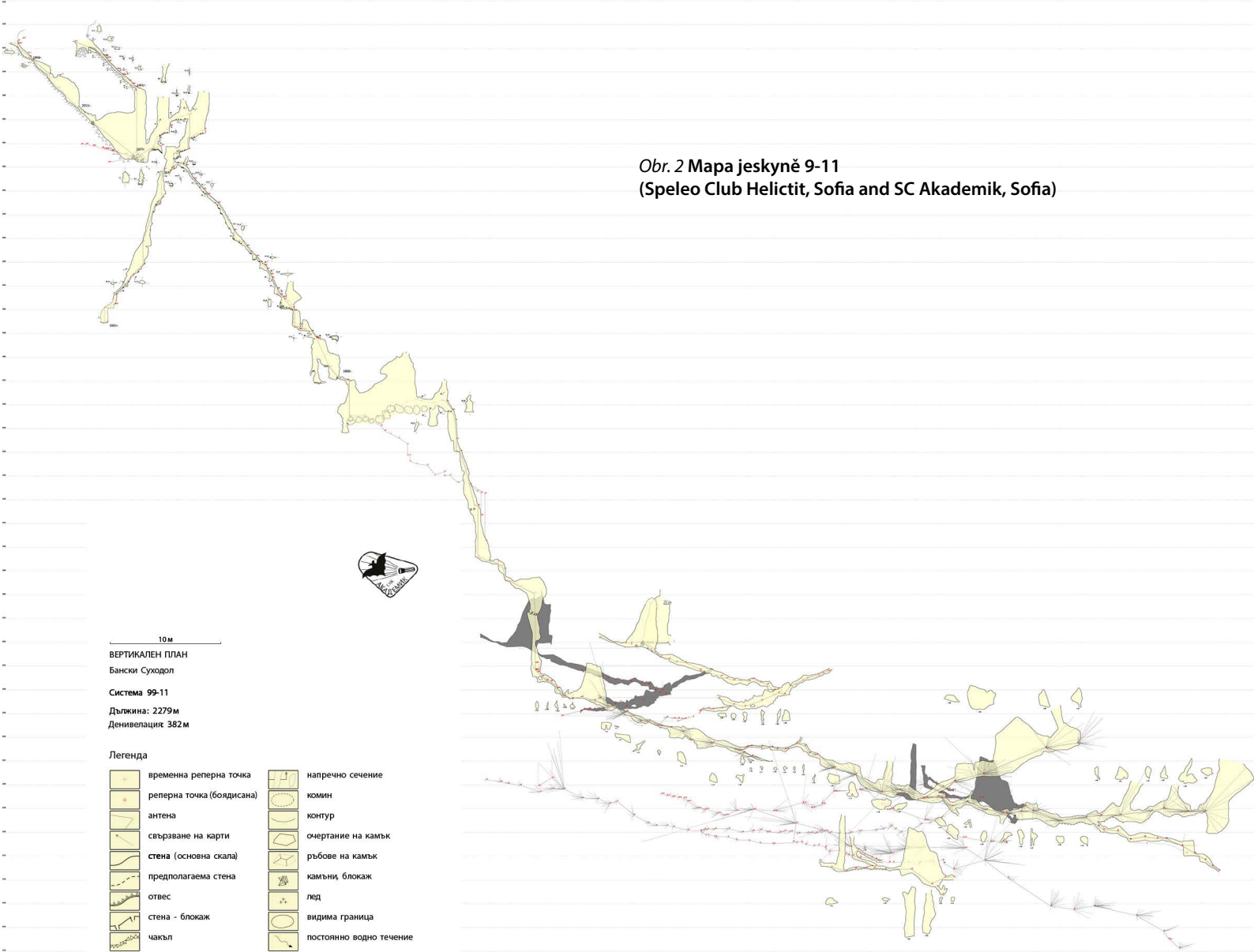
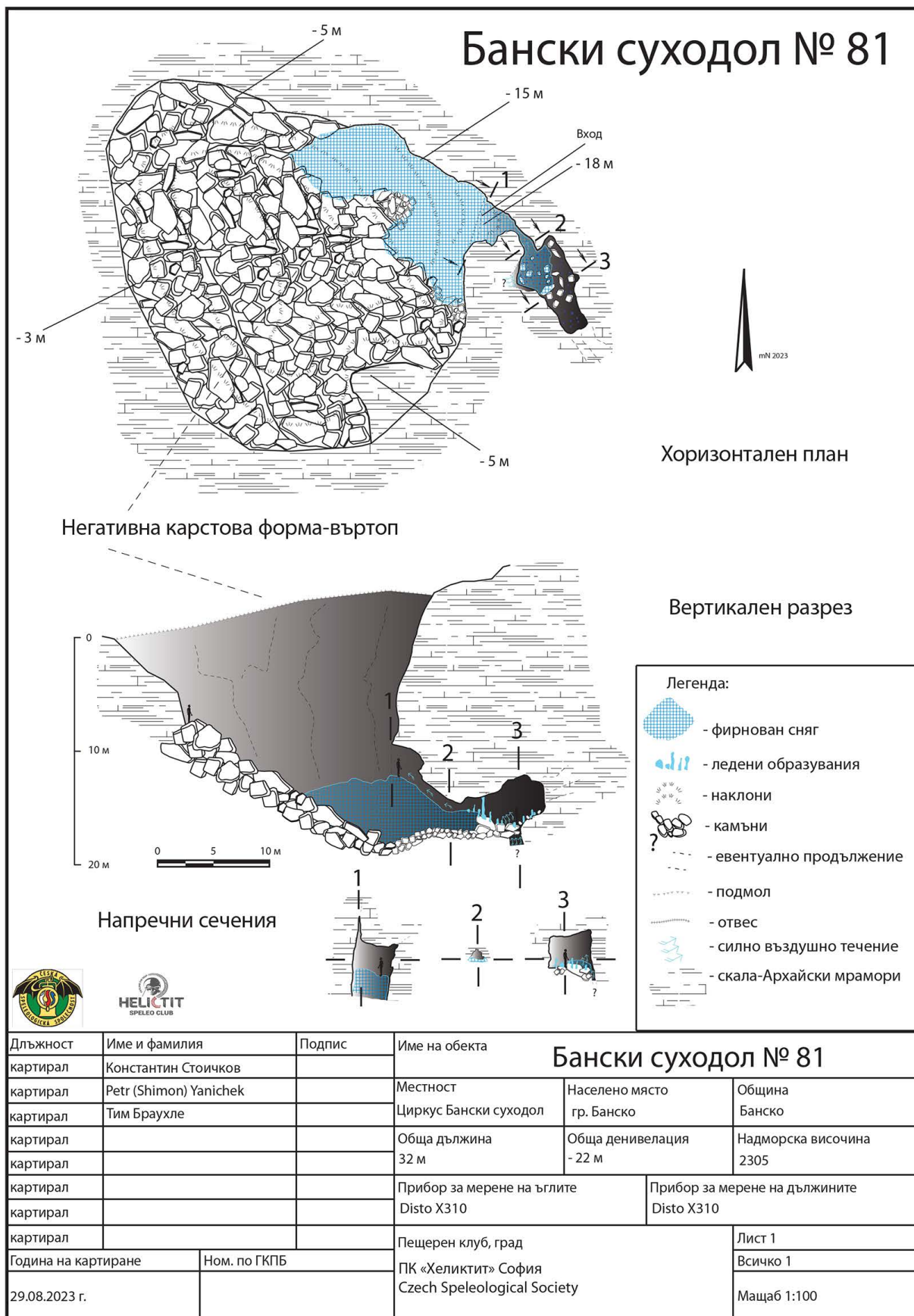

Foto 8 Koňský transport zpátky do Banska

Obr. 3 Mapa nově objevené jeskyně 81 (Speleo Club Helictit, Sofia)

Foto 9 Expediční tým

Foto 10 Předávání vzorků bakterií

Foto 11 Nově objevený dóm v jeskyni Zidanka

Následující den měla přijít bouřka. Věnovali jsme se tedy zabezpečení stanu a přesunutí věcí do zemljanky. Počasí zde bývá drsné (kolem 2 300 m n. m.). Jaké bylo naše překvapení, když žádná nepřišla. Obhlédli jsme tedy jeden další potenciální vchod a po odkopání sněhu objevili malou, cca 7 m dlouhou jeskyni s ledovou výzdobou. Je již 81. jeskyní v této oblasti.

Ve středu jsme konečně vyrazili do jeskyně 9-11. Měli jsme v plánu dostat se do druhého většího dómu, po cestě provést fotodokumentaci a odebrat vzorky bakterií pro Národní laboratoř pro tuberkulózu v Sofii. Mým modelem byl bulharský kolega Tim Brauchle, kterému tímto děkuji za trpělivost a skvělou spolupráci. Jeskyně měla být dle slov místních kompletně vystrojená. Realita byla ovšem poněkud odlišná. Navíc jsme zapomněli v táboře plaketky, takže jsme u vchodu museli nějaké najít. Poté jsme byli nuceni vrátit se asi ve ¼ plánované trasy kvůli chybějícímu kotvení. I přes to se nám vzorky odebrat podařilo, stejně jako zdokumentovat tu část jeskyně, do které jsme se dostali. Poučení pro příště – mít na takových akcích u sebe aspoň malou kovárnu.

Poslední den v táboře jsme sbalili věci a vyrazili za pomoci dvou koní dolů do Banska. Pro nás to byla příjemná procházka, pro koně už tak moc ne. I kdybychom získali financování vrtulníku, není ještě jisté, že bychom nějaký vůbec sehnali. Pokud by se ale náhodou našel nějaký mecenáš, této expedici by sponzorování pomohlo! Díky vrtulníku bychom mohli třeba dopravit vzorky ledovce v dusíku do laboratoře, což v létě s koňmi možné není, stejně jako v zimě kvůli lavinám.

Dole v Bansku jsme zatím ústně předali výsledky expedice správě parku a zamířili do Sofie. U Mihaila v bytě jsem se opravdu cítil jako doma. Manželé byli velmi pohostinní a rodinou zemi mi připomínalo i české pivo z českého krýglu, které jsem nemohl odmítnout. Obecně mají Bulhaři naše piva velmi v oblibě.

Ráno v pátek 1. září jsme v Sofii předali vzorky z jeskyně do laboratoře. Výsledky tohoto výzkumu budou prezentovány na *Balkánské speleologické konferenci* 19. – 22. 10. 2023.

Ve zbývajícím čase do odletu jsme ještě v neděli 3. září zdokumentovali nedávné objevy v jeskyni Zidanka.

I přesto, že z původního ambiciózního plánu plného exploračních a bivaků se mnoho uskutečnit nepodařilo, hodnotím expedici pozitivně. Vysokohorský kras má jedinečný charakter. Když k tomu přičtu krásný národní park, tábor úplně mimo civilizaci a nové přátele, nemusím hledat další důvody, abych se vrátil. Těším se na příští ročníky a potenciální objevy.

Expedice se zúčastnili:

Konstantin Stoitchkov, Mihail Hadzhitodorov, Petr Šimon Janíček, Tim Brauchle, Trayana Hadzhitodorova a Svetlin Zhelyazkov.

Autorem fotografií je Petr Šimon Janíček.

Autorem fotografie expedičního týmu je majitel koní.

Expedice Hermon 2023

Michal Cimbál Hejna (ZO 1-02 Tetín)

„Vy Češi rádi kopete, měl bych pro vás úžasnou jeskyni,“ řekl jednou izraelský jeskyňář Boaz Markétě. (Je zajímavé, že se spousta zahraničních kolegů domnívá, že kopeme, protože nás to baví. To však není Boazův případ, ten jenom chtěl, abychom si někdy zakopali na opravdu nadějném místě.) „Je to ve vojenském pásmu,“ pokračoval ještě, „takže neorganizuj moc velkou expedici. Vezmi spíš méně lidí, ale ty nejlepší.“ A tak jsme se s Pavlem Cibulkou a Tomášem Kozou ocitli od 21. do 28. července na Hermonu.

Hermon je součástí Golanských výšin. Do Izraelského držení se dostal při Šestidenní válce v roce 1967, před tím byl součástí Sýrie. Syrská dále zůstává podstatná část Hermonu, včetně jeho nejvyššího vrcholu ležícího v nadmořské výšce 2 814 m. Nejvyšší část izraelské části Hermonu a zároveň Izraele je vrchol Mount Duvdenan, ležící ve výšce 2 236 m n. m. Hermon je zároveň jediné místo v Izraeli, kde pravidelně padá sníh. Tím pádem zde také leží jediný izraelský lyžařský resort, přístupný i v létě, kdy na vrcholovou část Hermonu jezdí vyhlídková lanovka. Tím se dostáváme k zajímavému paradoxu. Hermon je totiž zároveň přísně střežené vojenské příhraniční pásmo, ono máte-li za sousedy Sýrii a Libanon, není se co divit. Jak lze zkombinovat vojenské pásmo s turistickým centrem? Překvapivě snadno. Stačí osadit

Foto 1 Pohled na masiv Hermonu přes kemp Nimrod (foto M. Hejna)

Foto 2 Hřeben Hermonu s četnými závrtý (foto M. Hejna)

vjezd do oblasti branou otevřenou pouze od osmi do šestnácti hodin a zakázat vstup mimo silnici a značené cesty.

Ubytováváme se v nedalekém kempu Nimrod. Zapomeňte ovšem na všechny představy, které jste až dosud o kempech měli. Mírně svažité terén pod vrcholem kopce, hrbatý a hlinitý. Nahodile postavené jurty a tee-pee, před nimi na volném prostranství rozprostřená křesla a gauče, tady skoro neprší, a když už zmoknou, tak zase uschnou. Z vybavení tři veliké lednice postavené u plotu, ze dřeva stlučené toalety a sprchy. K tomu nepřetržitý vítr, který pouze mění svoji intenzitu. V noci vytlí šakalů, a hlavně nechodit bosí, pozor na hady a štíry.

Ale zpět k Hermonu. Zatímco většina Golanských výšin je tvořena vulkanickými horninami, masiv Hermonu je tvořen vápenci. Ve vrcholové partii leží několik závrtů, které na jaře pohlcují vodu. Barvicí zkouška podle našich izraelských kolegů prokázala spojení Hermonu s vývěrem řeky Banias, jedním z pramenů Jordánu. Hermon v sobě tedy skrývá potenciál jeskynního systému s hloubkou 1 600 m. Otázka je pouze, kudy do něj.

Jeskyně Ar-Ar je ponor v nadmořské výšce 1 600 m. Leží asi 40 m pod horním parkovištěm lyžařského resortu, v boku rokle odvádějící vodu při dešti či tání sněhu. Izraelci tam před lety chvíli kopali a prokopali se do menší prostory s náznaky pokračování. Na jaře ale byla jeskyně zase zanesená. Jasně se tak ukázalo, že máme-li zde kopat, je nezbytné odvést tající sníh mimo jeskyni. Většinu expedice jsme tak strávili kopáním obchvatu a betonováním koryta. Výsledek naší práce prověří nadcházející zima.

Kromě již zmíněných čtyř Čechů se na pracích podílelo v různé roli a po různou dobu dalších dvacet izraelských kolegů. Zpočátku jsem si je snažil poctivě zapisovat do deníčku, ale po několika dnech jsem to vzdal. Zápisky typu – první den přijelo pět Izraelců, druhý den dva odjeli a tři přijeli, třetí den pět odjelo a dva přijeli – začínaly moc připomínat slovní úlohu o cestujících a autobusu.

Foto 3 Jeskyně Ar-Ar po průtrži mračen
(foto M. Jakovenko)

Foto 4 Nové koryto se začíná rýsovat (foto M. Hejna)

Jeskyně Ar-Ar ale nemusí být nezbytně jediný vstup do systému. Plánované povrchové průzkumy oblasti však komplikovalo několik překážek. Jelikož jsme se pohybovali ve vojenském pásmu, museli jsme získat povolení. Na pohyb u jeskyně a jejím širším okolí jsme ho obdrželi, na ostatní části území se ho nepodařilo vyřídit. Průzkumu oblasti pod vchodem jsme věnovali jeden den, kdy jsme procházeli část údolí pod vstupem do jeskyně, hlavně

Foto 5 Polje s periodickým jezírkiem (foto M. Hejna)

okolí výrazného polje. Bohužel tento den nijak nevybočil, co se týče počasí, z celotýdenního trendu a teploty se pohybovaly nad 35 °C. Počasí jsme měli krásné až moc, naštěstí aspoň nad jeskyní poskytovaly trochu stínu stromy a natažená plachta. Tedy, abych si jen nestěžoval, v deníčku mám poznamenáno, že se ve středu 25. 7. od 11.45 do 11.53 schovalo sluníčko za mrak a stín zakryl celý Hermon.

Úspěšná byla také návštěva u pastevce koz nad městem Majdal Šams. Kromě toho, že nás pohostil kávou a čajem a zahrál nám na vlastnoručně udělanou flétnu, potvrdil, že zná v okolí několik jeskyní a je ochotný nám je ukázat. Jednu z nich, ležící mimo vojenské pásmo, nám později označil barevným terčíkem viditelným z cesty. Zatím krátká jeskyně dostala podle troskek letadla ležícího okolo vchodu a v jeskyni samotné jméno Letadlová.

Hermon, jako oblast ležící na styku Izraele, Sýrie a Libanonu je turisticky zajímavý i pro nejeskyňáře. Zatímco Libanon z hřebenu Hermonu spíše tušíme než vidíme, do Sýrie lze nahlédnout z několika vyhlídek. Na některých slouží jako vyhlídkové věže tanky Sherman, které zde zůstaly jako pozůstatky Říjnové války v roce 1973.

Ale vraťme se zpět k jeskyním. Exkurze ke kaldeře Ram a Holubí jeskyni vedla mimo vápencové území do vulkanické části, a navíc se jedná o natolik zajímavé objekty, že si zaslouží samostatný článek.

Po zednicko-turistické expedici Hermon 2023 tak můžeme doufat, že expedice Hermon 2024 přinese první objevy.

Holubí jeskyně na Golanských výšinách (Izrael)

Michal Cimbál Hejna (ZO 1-02 Tetín)

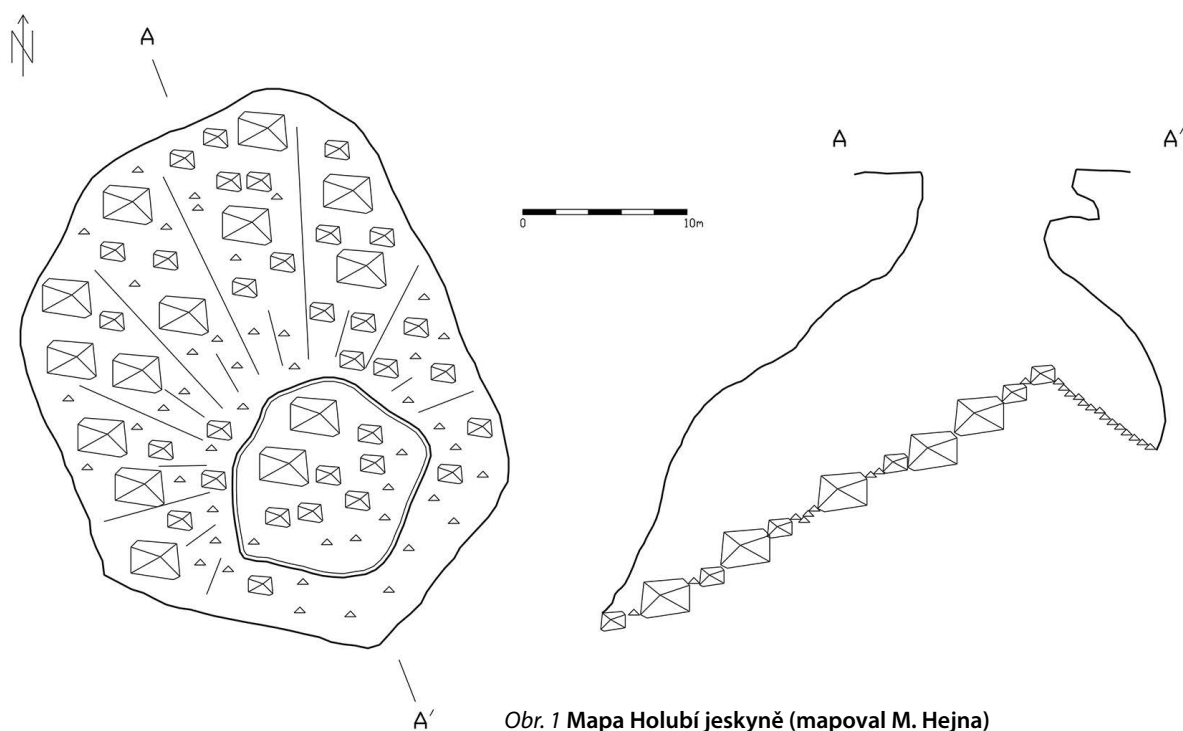
Golanské výšiny se skládají ze dvou geologicky odlišných oblastí rozdělených řekou Sa'ar. Menší z nich je pohoří Hermon tvořené hlavně vápenci, zabírající plochu přibližně sto kilometrů čtverečních. Vlastní Golanské výšiny zabírají plochu asi desetkrát větší. Původně se jednalo také o vápencové území, ale během tří etap silné vulkanické činnosti v obdobích před 5 až 3,1 mil. let, 2,9 až 1,7 mil. let a 1,6 mil. let až 7 tis. let překryla vápence několik desítek metrů mocná vrstva výlevných hornin. Přestože se expedice Hermon 2023 pohybovala hlavně na Hermonu, podívali jsme se během několika výletů i na sopečné horniny, přesněji na kalderu Ram a lávovou Holubí jeskyni.

Jezero Ram najdeme v nadmořské výšce 950 m, je dlouhé 580 m, široké 600 m a hluboké do 10 m. Pravděpodobně ho můžeme ztotožnit s jezerem Phiale popisovaným už židovským historikem Josefem Flaviem. Známe však bylo lidem odnepaměti. Z jeho okolí pocházejí archeologické nálezy z dob před 800–235 tis. lety. Zatímco z dálky vypadá Ram jako blankytné oko obklopené zelenými stráněmi ovocných sadů, z blízka už tak líbezně nepůsobí. Špinavá voda ke koupání neláká. Nízká hladina vody odkryla bahnitý lem jezera,

Foto 1 Pohled na kalderu Ram od kempu (foto M. Hejna)

Obr. 1 Mapa Holubí jeskyně (mapoval M. Hejna)

Foto 2 Vchod do Holubí jeskyně (foto M. Hejna)

v němž leží vytažené lodky a mrtvé ryby. Další živé v jezeru asi zůstaly, o čemž svědčí množství rybářů na jeho břehu. Svou první kalderu bych si dokázal představit i hezčí.

Další místo, kam nás veze zaměstnanec našeho kempu Abi se svým kamarádem, je lávová jeskyně, jejíž jméno nám překládají jako Holubí jeskyně. Večerní výpravu tvoří dále čtyři čeští jeskyňáři ze ZO 1-02 Tetín – já, Markéta Jakovenko, Pavel Cibulka, Tomáš Koza – a izraelský jeskyňář Yonatan. Dlouho jedeme po silnici, pak konečně sjíždíme. To je konečná pro náš osobák a přesedáme do Abiho terénní Toyoty. Ve čtyřech se mačkáme na korbě. Na nerovné cestě jedeme krokem, přesto každou chvíli nadskočíme a v lepším případě tvrdě dosedneme zpět na polínka převalující se na korbě, v horším případě nás kovový rám auta dlobne do žeber. Kolem nás se táhne do nedohledna vyprahlá plošina, jen místy ozdobená osamělým keřem či stromkem. Občasné zbytky nasucho skládaných zdí dávají tušit, že v lepších dobách byla krajina obydlena hustěji. I takhle vypadají Golanské výšiny. Když začínáme tápat, kudy dál, objeví se odkudsi muž na motorce. Před sebou má posazeného psa s packami položenými na řídítkách, oba si jízdu evidentně užívají. Malá zajižďka jim nevadí a připojují se k naší výpravě. Díky nim už najdeme jeskyni snadno. Její přítomnost zdáli signalizuje drátěná ohrada, která má sloužit jako zábrana proti pádu krav. Jak se později ukazuje, dost neúčinná.

„Já pamatuju vchod mnohem menší,“ říká náš průvodce a řidič Abi, když se nakláníme nad otvorem o průměru asi 10 m. „Každý rok se zřítí část stropu a vchod se rozšiřuje.“ Pak nám ještě vypráví, že z dómu, do kterého koukáme, pokračuje asi 200 metrů dlouhá chodba. Jeho slova téměř zanikají v šustotu křídel desítek holubů, které jsme svým příchodem

Foto 3 Nestabilní vchod neustále opadává a zvětšuje se (foto M. Hejna)

poplašili, a kteří v organizovaném zmatku vylétávají ven z jeskyně. Řízení stropu věříme, to s chodbou se nám moc nezdá. V jeskyni také žádnou nenalzáme, z čehož Abi elegantně vybruslí řka, že je asi taky zavalená.

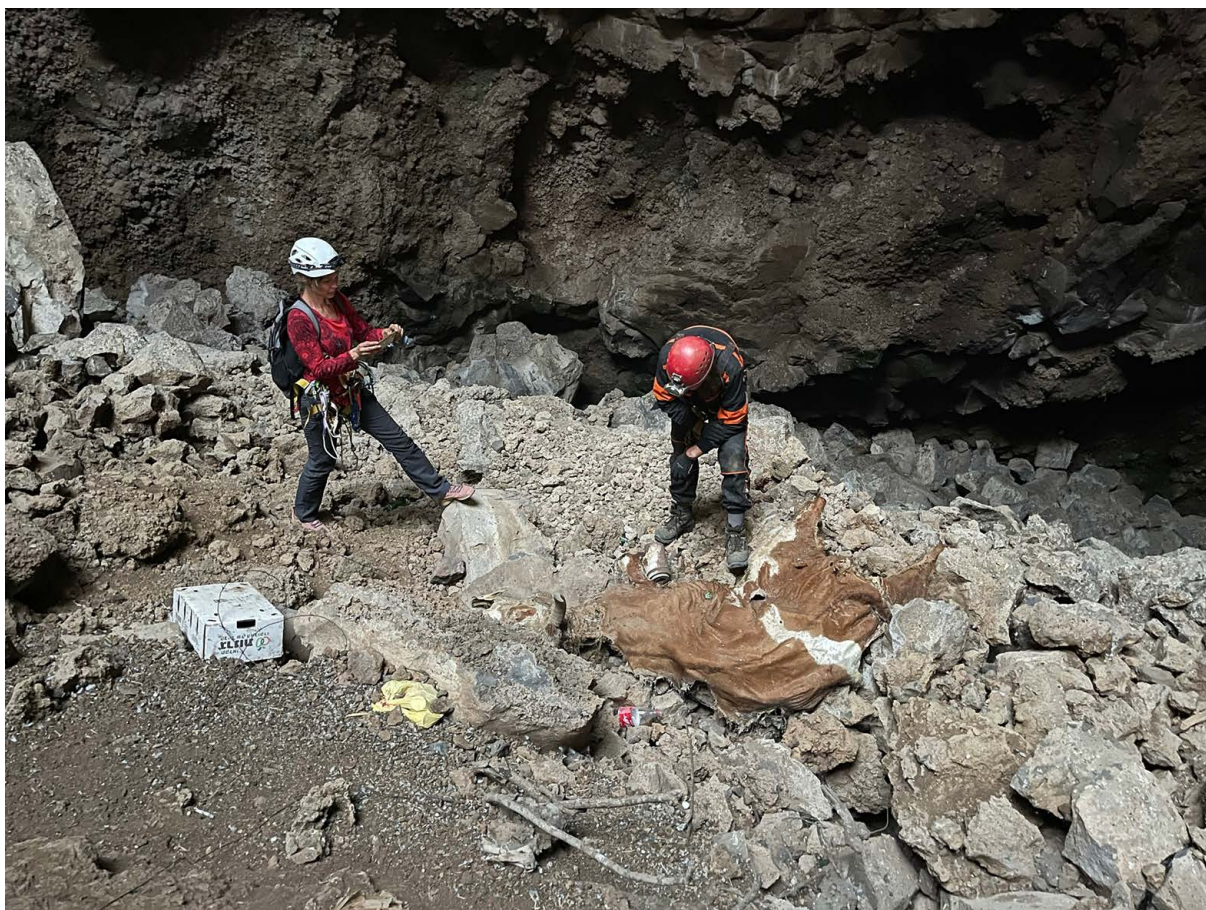
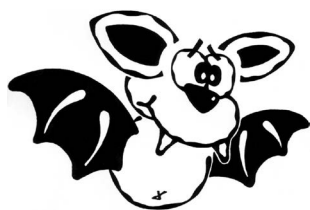
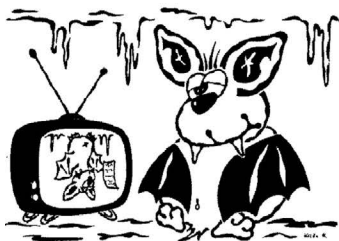

Foto 4 Do jeskyně nepadají jen kameny (foto M. Hejna)

Zhruba dvacetimetrový sestup po laně uvázaném za zadní nápravu Toyoty končí na vrcholku kuželu, vzniklého propadnutím a zřícením stropu. Jeskyni tvoří prostora okrouhlého tvaru o průměru 30 m. Mezi kameny na první pohled upoutá pozornost napůl mumifikovaná mršina krávy. Kolegové záhy hlásí další nálezy. Asi metr dlouhá kostra hada, další kráva s obřím kamenným blokem v místech, kde bývá obvykle hlava, nespočet mrtvých holubů. Nám však dělají starosti spíše jejich živí souputníci. Každou chvíli svým pohybem uvolní ze stropu další kameny, čímž z nás dělají adepty na následování osudu druhé z krav. Ač neradi, musíme jeskyni opustit.

Krátké zprávy

Rád se setkávám s jeskyňáři z jiných zemí

rozhovor s předsedou Evropské speleologické federace Jean-Claudem Thiesem

Jean-Clauda zpovídal M. Hejna

S Jean-Claudem se na různých konferencích setkávám od roku 2019. Naposledy jsme se setkali v září 2023 ve Sloupu na 5. mezinárodním setkání speleologů v Moravském krasu. Mluvili jsme spolu nejen o jeskyních a jeskyňáření v Lucembursku, ale také o jeho působení v Evropské speleologické federaci.

Většina jeskyňářů si Lucembursko s jeskyněmi nespojuje. Můžeš nám je trochu představit?

Lucembursko rozhodně není tak bohaté na jeskyně jako například vaše země. Většina lucemburských jeskyní se nachází na malém území zvaném „Malé Lucemburské Švýcarsko“, které se nachází ve východní části země. Téměř všechny jeskyně jsou puklinové a jejich maximální hloubka je kolem 50 m. Nejdelší jeskyní Lucemburska je Moestroffova jeskyně. Jedná se o spletitou jeskyni sice dlouhou 4,5 km, ale výška chodeb se pohybuje jen mezi 50–120 cm.

Jak je v Lucembursku speleologie organizována?

Od roku 1959 existuje v Lucembursku speleologická organizace na národní úrovni, „*Groupe Spéléologique Luxembourgeois*“ (www.speleo.lu), člen FSE a UIS. V současnosti máme necelých sto členů. Za jeskyněmi většinou vyjíždíme do Francie nebo Belgie. Naše domácí jeskyně navštěvujeme spíše jen tréninkově.

Jak ses dostal k jeskyňářství ty?

S jeskyňářstvím jsem se seznámil na začátku osmdesátých let, kdy jsem se zúčastnil společné akce skautů a jeskyňářů. Po ní jsem vstoupil do speleologické společnosti a brzy se stal členem předsednictva. Od začátku mě však více než sportovní výkony v jeskyních zajímala organizace různých setkání a spolupráce se zahraničními kolegy.

Řadu let jsi předsedou Evropské komise pro ochranu jeskyní (ECPC), co je jejím cílem?

V roce 2007 jsem se podílel za založení ECPC a od roku 2015 jsem jejím prezidentem. Cílem ECPC je především ochrana jeskyní a krasových oblastí před poškozováním a znečištěním. ECPC zastupuje Evropskou speleologickou federaci v „*European Environmental*

Jean-Claude Thies na 5. mezinárodním setkání speleologů v Moravském krasu (foto M. Hejna)

Bureau" (www.eeb.org). Spolupracujeme mimo jiné na projektech EU, jako jsou Natura 2000, rámcová směrnice o vodě, strategie EU pro půdu. Snažíme se také působit na jeskyňáře, aby brali úřady a státní správu jako partnery a ne jako protivníky.

Každý rok také udílíme cenu *EuroSpeleo Protection Label*, kterou oceňujeme jeden mimořádný projekt v oblasti ochrany jeskyní a krasu. Propozice a oceněné projekty najdou čtenáři na: <https://www.eurospeleo.eu/ECPC/espl/>

Jsou v rámci Evropy velké rozdíly v ochraně jeskyní a krasu?

Rozdíly jsou a jsou opravdu výrazné. Každá země má jiné zákony a jinak si je vykládá. Některé země mají dokonce různé zákony i mezi svými regiony. Poslední *EuroSpeleo Protection Symposium* v roce 2021 se zaměřilo zejména na monitorování problémů mezi zeměmi EU a zeměmi mimo EU.

O Evropské speleologické federaci jsme se již zmínili. Od jara jsi jejím prezidentem, můžeš nám ji stručně představit?

Evropská speleologická federace (FSE) byla založena v roce 1990. Členem se může stát každá evropská země uznávaná Radou Evropy. V současnosti sdružujeme 31 členů.

Federace je aktivní hlavně prostřednictvím komisí a pracovních skupin. Existuje, jak již bylo zmíněno, „*European Cave Protection Commission*“ (ECPC). Dále pracuje „*European Cave Rescue Commission*“ (ECRC) zaměřená na novinky ve speleozáchranářství. Od letošního roku máme také novou pracovní skupinu „*European Children and Young Cavers*“ (ECYC), která se věnuje hlavně získávání a vzdělávání mladých jeskyňářů.

FSE také podporuje evropské nebo mimoevropské projekty. Podpora může být finanční nebo ve formě vybavení poskytnutým našimi partnery Aventure Verticale, Korda's ropes a Scurion.

Další součástí FSE je podpora jedné velké jeskyňářské akce ročně nebo podpora a propagace *Evropského jeskyňářského kongresu*. Poslední byl v roce 2016 ve Velké Británii. FSE dále vede fond pro podporu všech druhů mediálních projektů. Federace také udržuje aktivní kontakt s UIS a na některých projektech úzce spolupracuje. Každý rok se koná valné shromáždění FSE, které je obvykle součástí významných speleologických akcí v některé z členských zemí.

4+1 zahraniční zajímavost

Michal Cimbál Hejna (ZO 1-02 Tetín)

Úrazovost v amerických jeskyních

Americká *National Speleological Society* ještě na svých stránkách nevystavila přehled mimořádných událostí za roky 2021–2022, ovšem i statistika za roky 2019–2020 přináší zajímavé údaje. Bezkonkurenčně nejčastější příčina mimořádných událostí je spojena s pádem do hloubky a problémy na laně. Méně časté je uvíznutí, vyčerpání či zasažení padajícím kamenem. Ve statistikách najdeme kuriózní příhody, jako v případě automobilu, nad nímž ztratil řidič na mokré vozovce kontrolu a který spadl do jeskyně Capshaw v Tennessee, jejíž vchod leží hned u silnice. Řidiči se naštěstí nic nestalo. Kuriozitou je i hledání klíčů od auta v jeskyni Shaps v Západní Virginii, či záchrany několika psů, krávy a dokonce i domácího mazlíčka kachny.

Další události už tak úsměvné nejsou. V roce 2019 došlo v amerických jeskyních k osmi incidentům bez zranění, třinácti incidentům se zraněním a ke dvěma úmrtím při pádech. Ze čtyř incidentů spojených s jeskynním potápěním skončily tři tragicky a dvě úmrtí v jeskyních po pádech si připsali i nečlenové NSS.

Rok 2020 přinesl lepší čísla, což je dáváno do souvislosti s menší aktivitou díky covidu. V jeskyních došlo ke dvěma utonutím, jednou v případě jeskyňáře a jednou jeskynního potápěče. Jinak došlo k jedenácti incidentům bez zranění či s drobným zraněním z řad jeskyňářů a šesti z řad civilistů.

Přehled všech incidentů od roku 1967 je dostupný zde:

https://caves.org/publications-search/?_collection=american-caving-accidents

500 dní v jeskyni

V pátek 14. dubna 2023 opustila španělská horolezkyně Beatriz Flamini blíže neurčenou španělskou jeskyni. Na tom by ještě nebylo nic zvláštního, kdyby do ní nevstoupila 20. listopadu 2021. Strávila tak v podzemí rovných 500 dnů. Flamini tam trávila čas cvičením, malováním,

pletením a četbou. Své pocity zaznamenávala na kameru GoPro. To však nebyl hlavní účel jejího pobytu v podzemí.

Flamini byla sledována *National Institute of General Medical Sciences*, který se zaměřil na výzkum účinků sociální izolace a ztráty cyklu den–noc na lidský mozek. Po celou dobu byla v kontaktu pouze se svým podpůrným týmem, který jí posílal čerstvé jídlo a odstraňoval odpad. Měl ale zákaz poskytovat jí jakékoliv informace, takže neměla ponětí o válce na Ukrajině ani o úmrtích v rodině.

Předchozí výzkumy účinků sociální izolace zjistily, že může vést ke zvýšenému riziku deprese a demence, některých typů rakoviny a srdečních problémů. Jak to ale vypadá, Beatriz Flamini se s těžkou zkouškou vyrovnala velmi dobře.

<https://www.newsweek.com/woman-underground-cave-500-days-no-contact-1794703>

Jeskyně, kam 16 000 let nikdo nevkročil

Blíže neuvedenou jeskyni poblíž německého města Engen v okrese Konstanz objevili jeskyňáři v roce 1978. Vzhledem k tomu, že zde našli stopy osídlení lovci z doby ledové, byla jeskyně zakonzervována a čekala na podrobný archeologický výzkum. K tomu došlo až po roce 2021, kdy se jeskyni věnoval tým vedený Dr. Yvonne Tafelmaierovou z univerzity v Tübingenu. Výzkum prokázal osídlení jeskyně během magdalenienického období (16–14 tis. let před současností). Nepodařilo se jim však najít původní vchod, kterým lidé do jeskyně vstupovali. To se podařilo až letos a výzkum bude pokračovat i v dalších letech. Kromě archeologického výzkumu je nález důležitý hlavně proto, že ukazuje, že i v Německu lze stále najít jeskyně s neporušenou archeologickou nálezovou situací.

Více na:

<https://www.newsweek.com/ice-age-cave-entrance-16000-years-discovered-1817302>

Nález po 25 letech

V německých jeskyních byl v poslední době učiněn ještě jeden významný archeologický nález. Jeskyně Hohler Fels ve Švábských Alpách patří mezi nejslavnější německé jeskyně. V roce 2008 zde archeologové našli Venuši z Hohler Fels, 6 cm velkou sošku z mamutího klu starou 35 tis. let. Jedná se tak o jedno z nejstarších příkladů figurativního umění na světě. Kromě mnoha dalších artefaktů bylo v jeskyni v roce 1999 vykopáno torzo sošky, kterou vědci vyhodnotili jako sošku koně. Letos v červenci odkryli archeologové při pokračujících vykopávkách 4 cm velký úlomek další sošky. Jaké bylo jejich překvapení, když zjistili, že se jedná o další část sošky z roku 1999. Nově nalezený fragment zobrazuje zvířecí rameno a hrudník a figurka tak rázem získává mohutnější tělo. Ukazuje se typický výrazný medvědí hrb ve výšce ramen a figurka nyní vykazuje postoj, který by mohl napodobovat klusání medvěda. Nicméně soška zůstává natolik stylizovaná, že by mohla zobrazovat i jeskynního lva.

Celý článek je dostupný na:

<https://www.newsweek.com/cave-lion-cave-bear-ice-age-animal-archaeologists-1817216>

Vědci našli 7 000 let staré jeskynní malby díky dronu

Ve španělském pohoří Alicante leží mnoho jeskyní proslavených pravěkými malbami. Jejich výzkum trvá nepřetržitě už od 80. let 20. století a nezdálo se, že by zde mohlo dojít k velkým

překvapením. Archeologa a pilota dronu Javiera Fernandezeho Molinu napadlo hledat další malby v těžko přístupných částech jeskyní pomocí dronu. Proletěl 18 jeskyní a ve dvou se mu podařilo nalézt dosud neznámé malby. Stěny byly fotografovány ve formátu raw a poté analyzovány v programu Photoshop. Ve dvou jeskyních tak objevil skupinu lučičníků, jelenů a koz, z nichž některé byly zasaženy šípem. Velikosti postav a zvířat se pohybovaly kolem deseti centimetrů a byly v různém stádiu zachování. U některých částí kreseb se díky úpravám fotografií ve Photoshopu podařilo identifikovat i detaily, které byly pouhým okem těžko rozpoznatelné. Jedná se pravděpodobně o první pozitivní výsledky využití dronu při archeologických výzkumech v jeskyních.

Celý článek je dostupný na:

<https://news.artnet.com/art-world/drone-prehistoric-cave-paintings-spain-2310253>

Co se kde psalo o jeskyních

Michal Cimbál Hejna (ZO 1-02 Tetín)

Foller J., Kotyzová M. (2023): Čištění odpadních vod v krasových oblastech. – *Ochrana přírody*, 3/2023, str. 28–32.

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/pece-o-prirodu-a-krajinu/cistení-odpadních-vod-v-krasových-oblastech/>

Perex článku: *Krasové oblasti jsou velmi citlivé na znečištění, které se dostává do podzemních vod nejen přítékajícími povrchovými toky, ale také infiltrací z povrchu a drenáží z okolního nekrasového prostředí. Infiltraci znečištěných vod do krasového podzemí můžeme výrazně omezit zatravněním orné půdy, zejména nad jeskyněmi a kolem závrťů, kde hrozí největší nebezpečí průsaků vod obsahujících hnojiva a pesticidní látky. Kvalitu povrchových toků přítékajících na území chráněných krasových oblastí a čistotu vod, které se dostávají drenáží z okolního nekrasového prostředí, však můžeme ovlivnit při současném stavu legislativy jen stěží.*

Zajíček P. (2023): Sto let od objevení jeskyně Balcarky. – *Ochrana přírody*, 3/2023, str. 42–43.

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/sto-let-od-objeveni-jeskyne-balcarky/>

Perex článku: *V Moravském krasu je mnoho nepřehlédnutelných míst, která od nepaměti upoutávala lidskou pozornost. Skála zvaná „Hřebenáč“, portál jeskyně Kůlny, Býčí skála, propast Macocha a mnoho dalších. Patří mezi ně i výrazný vápencový hřeben v těsné blízkosti Ostrova u Macochy zvaný Balcarova skála. Před sto lety zde byly učiněny první speleologické objevy, které vedly k postupnému odkrytí podzemního labyrintu jeskyně Balcarky.*

Šimečková B. (2023): Hranická propast a hloubkové rekordy. – *Ochrana přírody*, 4/2023, str. 2–3.

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-nasi-prirody/hranicka-propast-a-hloubkove-rekordy/>

Perex článku: *Hranická propast leží na katastru města Hranice v národní přírodní rezervaci Hůrka u Hranic vyhlášené v roce 1952. Jde o propast řícenou (light hole), jejíž otevřený jícen leží v nadm. výšce 315 m. Vstupní suchý jícen má rozměry 104 × 34 m a hloubku 69,5 m, níže položené prostory jsou zatopeny uhličitou kyselkou o teplotě 15–22 °C. Dna propasti dosud nebylo dosaženo, maximální naměřená hloubka činí zatím 450 m pod hladinou (2022). Extrémní hloubka Hranické propasti je dána její hydrotermální genezí, tj. krasovým procesem modelujícím prostory směrem zezdola nahoru. Je nejhlubší propastí České republiky a od roku 2016 také nejhlubší zatopenou propastí světa.*

Hromas J. (2023): Významný objev (nejen) pro Jeskyni Na Špičáku. – *Ochrana přírody*, 4/2023, str. 21–23.

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/vyzkum-a-dokumentace/vyznamny-objev-nejen-pro-jeskyni-na-spicaku/>

Perex článku: *Nejstarší písemné zmínky o jeskyních na našem území jsou zahaleny mnoha tajemstvími. Proto za spolehlivý lze považovat až text, který se váže k jeskyni Na Špičáku. Nachází se v jedné z tzv. vlašských knih, což byly rukopisy určené středověkým prospektorům hledajícím naleziště drahých kovů a kamenů. Zpráva je v jedné z těch nejstarších, nazývané Wegweiser zu den Bergwerken in der Oberlausitz und in Schlesien (Ukazatel cesty k dolům v Horní Lužici a Slezsku), kterou údajně již roku 1430 sepsal jistý Antonius (Anton) Wale a která byla jako součást většího svazku (konvolutu) až do druhé světové války uložena ve Vratislavské městské knihovně pod signaturou R454.*

Zajíček P. (2023): Na člunech ze dna Macochy Punkevními jeskyněmi. – *Ochrana přírody*, 4/2023, str. 28–29.

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/zamereno-na-verejnost/na-clunech-ze-dna-macochy-punkevni-mi-jeskynemi/>

Perex článku: *Punkevní jeskyně objevené v roce 1909 patří mezi nejatraktivnější turistické cíle Evropy. Roku 1914 bylo v rámci návštěvního okruhu zpřístupněno dno Macochy a o 7 let později vyjely první lodě s návštěvníky na tzv. vodní plavbu, avšak proti proudu z vývěru Punkvy jen do Masarykova dómu. V dalších letech byly postupně objeveny další části jeskyně protékané podzemní řekou směrem k Macošě. Až v roce 1933 se podařilo po vyčerpání Zlého sifonu dno Macochy a vývěr Punkvy propojit. Ještě téhož roku byl proražen tunel nad Zlým sifonem a v červenci zahájena vodní plavba Punkevními jeskyněmi v podobě, jak ji známe dnes.*

Drbal K. (2023): 160 let od objevu Chýnovské jeskyně. – *Ochrana přírody*, 4/2023, str. 32–33. <https://www.casopis.ochranaprirody.cz/z-historie-ochrany-prirody/160-let-od-objevu-chynovske-jeskyne/>

Perex článku: *„Odvážnými sáhodlouhými kroky sestupovali jsme po obrovských čili čertových schodech, ohromných to balvanech se stropu spadlých a tu se již z dále zatřpytila voda, odrážejíc paprsky pochodní a oznamujíc nám, že se na nejhlubším místě jeskyně nalézáme.“ Takto popisují v časopise Živa z roku 1863 objevitelský sestup do Chýnovské jeskyně tehdejší kustodi Muzea království Českého v Praze pánové Antonín Frič a Jan Krejčí.*

Bílková D. (2023): Jaroslav Hromas – 80 a co má být? – *Ochrana přírody*, 2/2023, Kulér, str. IX–X.

<https://www.casopis.ochranaprirody.cz/kuler-medailonky/jaroslav-hromas-80-a-co-ma-byt/>

Medailonek k významnému výročí Jardy Hromase.

Petr J. (2023): První hrobníci a umělci možná žili na Jihu Afriky.

Zvuková příloha magazínu Vesmír se věnuje novým nálezům z Jižní Afriky.

<https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2023/06/prvni-hrobnici-umelci-mozna-zili-na-jihu-afriky.html>

Perex článku: *Naše představa o výjimečnosti člověka Homo sapiens se střetla s novými objevy z jihoafrické jeskyně Vycházející hvězdy. Výzkumy tamních ostatků našeho pravěkého příbuzného Homo naledi, jehož mozek byl velikostí srovnatelný s mozkem dnešního šimpanze, vzbudil ve vědecké komunitě velký ohlas. Homo naledi měl naše předky Homo sapiens předběhnout až o sto tisíc let svou schopností symbolického myšlení a pohřbívání mrtvých. S přepisováním učebnic ale ještě chvíli posečkejme.*

Petr J. (2023): 20 000 let starý přívěsek ukrýval DNA svého majitele.

<https://vesmir.cz/cz/on-line-clanky/2023/05/20-000-let-stary-privesek-ukryval-dna-sveho-majitele.html>

Zvuková příloha magazínu Vesmír se věnuje novým nálezům z Denisovy jeskyně.

Perex článku: *Dvacet tisíciletí ležel přívěsek náhrdelníku z jeleního zubu v nánosech Denisovy jeskyně v sibiřském Altaji. Vědcům se přesto podařilo zjistit, kdo ho nosil.*

Vítek J. (2023): Když vychladne láva. – *Vesmír*, 10/2023, str. 590–595.

Perex článku: *Vývoj a vzhled krajiny mnohde do značné míry určuje horninové prostředí. Osobitou tvářností se vyznačují třeba vápencová krasová území, pískovcová skalní města nebo žulové kopce „poseté“ oblými balvany. Specifické a v průběhu krátkého období proměnlivé jsou zejména oblasti s probíhající sopečnou činností. Na zemském povrchu existuje přes tisíc aktivních sopek, včetně nyní zdánlivě klidných, „spících“.*

Žák K., Budil P., Hejna M., Holeček J., Majer M. et al. (2023): *Příroda Berouna*. – Machart, Beroun, 1–303.

Rozsáhlá monografie se věnuje mimo jiné i jeskyním v okolí Berouna. Do berounského katastru spadá část kaňonu Berounky a Loděnického potoka (jinak zvaného Kačák), ve kterých najdeme významné jeskyně Krápníková a Nad Kačákem. Kromě jeskyně je jedna kapitola knihy věnována i dalším krasovým jevům a vysvětlení krasových pochodů v okolí Berouna.

Errata

Tak si s námi opět zalaškoval redakční skřet škodič.

Podařilo se mu přejmenovat Wabiho Stárku na Jaroslava (viz str. 55, eSpeleo 8).

Správně se Wabi křestním jménem jmenoval VLADIMÍR.

Omlouváme se. Redakce

Trocha historie

Trojková výročí

Michal Cimbál Hejna (ZO 1-02 Tetín), Jan Flek (ZO 6-21 Myotis)

1833

V americkém státě Indiana se narodil pastor presbyteriánské církve Horace Carter Hovey. Jeho církevní kariéra byla obdivuhodná a během svého života se stal členem a prezidentem mnoha náboženských společností. Naštěstí pro nás měl i mnoho dalších koníčků, mezi něž patřila i geologie. Byl členem *American Association for the Advancement of Science*, *Geological Society of America*, *National Geographic Society*, *International Geological Congress* či francouzské *La Société de Spéleologie*. Během svých výprav navštívil více než 300 jeskyní a mnohé poprvé zmapoval. Nejvíce ho však mezi jeskyňáři proslavily jeho práce o Mamutí jeskyni. Je autorem několika jejích průvodců, přičemž ten nejslavnější, *A Guide-Book to Mammoth Cave*, se ještě za jeho život dočkal patnácti vydání. V roce 1913 publikoval v časopisu *Spelunca* kompletní bibliografii Mamutí jeskyně, která obsahovala více než 400 položek. Horace Carter Hovey zemřel v roce 1914.

1863

Při práci v lomu na Pacovské hoře spadlo skalníkovi Vojtěchovi Rytířovi kladivo do skalní trhliny. Na tom by nebylo ještě nic zaznamenání hodného, kdyby ovšem tato událost nevedla k objevu Chýnovských jeskyní. Jeskyni krátce po objevu navštívili tehdejší vědecké veličiny Jan Krejčí a Antonín Frič s jistým Ing. Wettem, o kterém toho bohužel moc nevíme. Ti dokázali za jeden den udělat první mapu jeskyně, ovšem značně nepřesnou.

1873

V časopisu *Světobzor* otiskuje František Chalupa pojednání o jeskyni Svěčená díra v Javoříčském krasu, dnes součásti Javoříčských jeskyní. Jedná se o první popis jeskyně z této oblasti. V článku se mimo jiné píše: „Upozornění byvše na velkou skalní jeskyni, jež se nachází u Březiny, odebrali jsme se tam, nemohouce ji ale nalézt, poptali jsme se na to blíže, a tu jsme byli poukázáni na lesního v Březině, jenž klíč k ní u sebe chová. S panem lesním odebrali jsme se podívati uzřevše malý domek, okolo něhož jsme při dřívějším hledání několikrát šli. Domek zakrývá vchod do jeskyně byl proto nad tím otvorem vystaven, by se více nelámaly rampouchy navštívovateli, a poněvadž jeskyně sloužila někdy za brloh tulákům a cikánům; také se tu přihodilo leckdy neštěstí, když se do ní odvážili lidé všeteční a místnostmi neseznámeni. Dvěře se otevrou

a my stoupáme dolů; když pochodně s sebou přinesené rozžneme, teprve se nám jeskyně objeví v plné kráse své.“

1913

Narodil se Karel Kostroň (zemřel 1971), autor první mapy Javoříčských jeskyní. Kostroň také napsal knihu *Kras severomoravský, topografie a popis krasového území mezi Konicí a Litovlí*, která ovšem zůstávala dlouho pouze v rukopisu a vydání se dočkala díky mravenčí práci M. Koudelky a R. Svojanovského až v roce 2017 v rámci edice *Acta Speleologica*.

1923

Josef Šamalík začíná kopat v jeskyni Balcarka, jejíž pět metrů vysoký vchod byl známý od nepaměti. Na konci roku 1936 již tvoří jeskyni složitý systém chodeb ve dvou výškových úrovních.

1933

Narodil se František Skřivánek, zvaný Ferry (zemřel 2023). Stál u zrodu organizované české speleologie. Dlouhá léta působil jako jednatel *Krasové sekce*, podílel se na výzkumech nejen v Českém krasu (mimo jiné na zpřístupňování Koněpruských jeskyní), ale i na průzkumu a dokumentaci Bozkovských jeskyní. Od roku 1954 organizoval expedice na průzkum a dokumentaci propastí ve Slovenském krasu. Profesionálně se celý život zabýval ochrannou přírodou a zajímavé je jeho působení v maltézském řádu či sborníku *Heraldika a genealogie*.

1933

Při ústředí *Klubu českých (resp. československých turistů)* vznikla *Krasová komise*. Nejednalo se ještě o otevřenou jeskyňářskou organizaci, ale o odbornou komisi. Zajišťovala mimo jiné činnost krasových turistů a badatelů na Slovensku, hlavně při výzkumu jeskyně Domica, i jinde v zahraničí. Jejím členem byl například známý geolog Radim Kettner.

1943

Narodil se Jaroslav Hromas, jehož obsáhlý medailon jsme přinesli v eSpeleu č. 8.

1953

Ve Slovenském krasu poblíž Silice byla objevena jeskyně Majda-Hrašková. Jeskyně poskytla mnoho archeologických a paleontologických nálezů, včetně pozůstatků zhruba dvanácti lidských jedinců z halštatského období. Jeskyni ale proslavily hlavně nálezy tří kostěných masek. Jedná se jednak o pravděpodobně zvířecí kultovní masku z lebky jelena a hlavně o jednu dokončenou a jednu nedokončenou masku z lidských lebek.

1953

Javoříčské jeskyně se otvírají veřejnosti. Zajímavé je, že prvních pět let je provozuje n. p. Čedok. Teprve v roce 1958 přebírá jejich správu Krajské vlastivědné muzeum v Olomouci.

1973

V Bezejmenné propasti na Zlatém koni uvízl v hloubce 15 m sedmnáctiletý student. Následná dvaceti tří hodinová záchranná akce, které se zúčastnilo více než 40 lidí, je dosud největší záchrannou akcí v jeskyních v Českém krasu. Záchranná akce podnítila myšlenku na založení Speleologické záchranné služby.

1973

V Olomouci proběhl 6. mezinárodní kongres UIS.

2003

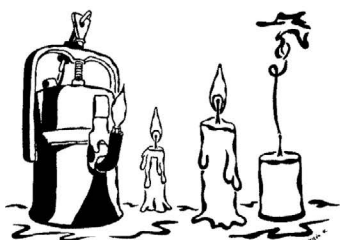
V jeskyni Liang Bua byla objevena téměř kompletní kostra lidského jedince a k tomu ještě jedna spodní čelist. Na kostře překvapila její velikost. Přestože se podle všech indicií jednalo o dospělého člověka, jeho vzrůst nepřesáhl jeden metr. Podle prvních odhadů bylo stáří koster a ostatních nálezů datováno do období před devadesáti třemi tisíci až třinácti tisíci lety. Objevitelé kostry, antropologové P. Brown a M. J. Morwood, svůj nález publikovali v roce 2004. Popsali ho jako nový druh člověka, nazvaný podle ostrova *Homo floresiensis*. Na základě svých rozměrů dostal tento nový druh člověka přezdívku hobit.

2013

V Brně proběhl 16. mezinárodní kongres UIS.

Foto M. Audy

Výročí a vzpomínky

Navždy nás opustil po dlouhé a těžké nemoci

Zdeněk Petříček (Medvěd)

Budeš nám chybět.

Loučí se rodina, ZO 1-06 Speleologický klub Praha a kamarádi.

Robert Hanuš
ZO 1-06 SKP

Michal Piškula

13. listopadu 2023 nás ve věku 74 let opustil Michal Piškula. Na svůj poslední ponor se vydal po dlouhotrvající nemoci, která mu již mnoho měsíců znemožňovala kontakt s běžným životem.

Michal se nesmazatelně zapsal do historie českého jeskynního a technického potápění, ale zanechal také výraznou stopu v České speleologické společnosti, na jejímž zrodu se aktivně podílel a byl jejím v pořadí třetím a pátým předsedou.

Společně se svým bratrem Františkem Tomášem stál u zrodu ZO ČSS 6-09 Labyrint, kdy po cestě do USA přinesli do tehdejšího Československa zcela nové postupy a praxe jeskynního potápění. Během série mezinárodních táborů jeskynního potápění organizovaných v Moravském krasu předávali získané zkušenosti široké speleo-potápěčské komunitě. Michal byl dlouholetým instruktorem potápění a vychoval minimálně dvě generace jeskynních potápěčů. Výcviku se později věnoval také profesionálně v rámci systému TDI.

Foto 2 Společně s Miroslavem Měkotou při objevných postupech na Býčí skále, 5. 2. 1984, (foto archiv F. T. Piškuly)

též organizátorem mnoha zahraničních expedic do Rumunska, Řecka, Itálie nebo Bosny a Hercegoviny.

Kromě řady článků, přednášek a diafonů byl Michal také spoluautorem legendární učebnice Sportovní potápění a spoluautorem několika verzí skript pro jeskynní potápěče, které se dodnes používají.

Michale, na Tvůj poslední ponor Ti přeji za všechny kolegy a kamarády jeskyňáře klidnou a čistou vodu.

Jan Sirotek
místopředseda ČSS

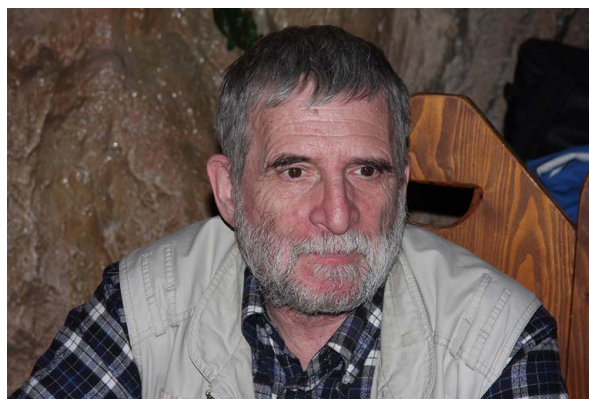

Foto 1 Michal Piškula, rok 2016 (foto P. Ševčík)

Svatopluk „Palda“ Cigánek (*7. 4. 1938 – †13. 11. 2023)

Svaťa Cigánek byl jedním z prvních zakladatelů SZS ČSS a 6. 5. 1982 byl jmenován i jejím prvním náčelníkem. V té době začínali z ničeho a Svaťa byl spojnicí vznikajících stanic SZS č. 1 Český kras, č. 2 Bozkov, č. 3 Plzeň, č. 4 Moravský kras a č. 5 Olomouc. Zůstával velitelem stanice Moravský kras a pravidelně se věnoval se všemi výcviku, každou středu přes léto v Brně v „Zamilcu“ (bývalý lom v Králově Poli), v zimě pak na trenažéru ve staré stodole u Ladě Dolníčka, o víkendech cvičili v jeskyních Moravského krasu.

Zkušenosti společně sbírali i na zahraničních misích, jako například na Mezinárodním kongresu speleologických záchranných služeb v italském Cividale v roce 1986.

Svaťa byl, společně s Aloisem Nejezchlebem, spoluautorem jedné z prvních metodik „Záchrana na laně“ a autorem znaku Speleologické záchranné služby. I přes zdravotní problémy se vždy rád hrdě účastnil významných akcí SZS, například otevření nové stanice na Moravě v roce 2017 či připomenutí 40 let trvání SZS v rámci mezinárodního mítinku ECRA v Rudici v roce 2022.

Pokračujeme v tom, co jsi začal a doufám, že tě nezklameme, Paldo!

Roman Šebela
náčelník SZS ČSS

Svatopluk Cigánek s Christianem Dodelinem (Francie) – bývalým dlouholetým vedoucím komise pro speleozáchranu při UIS a Antonínem Chaloupkou 11. mezinárodní konference záchrany v jeskyních 15. – 18. 5. 2007 Aggtelek-Jósfafo, Maďarsko (foto Roman Šebela)

Tragédie v Amatérské jeskyni

Zdeněk Kaltyš Hanžl

Teprve začátkem našeho století se začalo vědecky zkoumat podzemí Moravského krasu, což si vyžádalo doposud čtyři životy z řad výzkumníků, nepočítaje do toho sebevrahy, kteří občas skáčou do Macochy, horolezce a jiné.

9. 1. 1941 se stala první tragédie v Kateřinské jeskyni, kde ukončil svůj život v závalu balvanitých sborů dělník profesora Absolona Jan Němec z Ostrova u Macochy. V roce 1965 Plánivská skupina, jako součást speleologického klubu v Brně, udělala významný objev jeskyně 13 C, kde po vykopání vertikální šachty se dostala propastí dále na aktivní tok Bílé vody, která se propadá v jeskyni Rasovna u Holštejna a brzy zmizí v nepřekonaném sifonu. Dále teče neznámým podzemím, aby se opět objevila o 5 km dál v propasti Macoše v horním jezírku spolu s ostatními potoky, což vlastně tvoří pramen řeky Punkvy. Jeskyně 13 C nepustila Plániváky daleko, neboť po proudu i proti proudu je další cesta uzavřena sifony, a proto tuto jeskyni přebírá jako svoje pracoviště profesionální skupina n. p. Moravský kras Blansko, aby ve spolupráci s amatérskou Plánivskou skupinou po vodě prostrílely sifony.

5. 9. 1965 potápěč profesionální skupiny podplaval první sifon, za kterým zjistil další prostory. Byl při tom zajišťován na laně Jiřím Šlechtou, členem Plánivské skupiny. Po návratu potápěč nachází Jirku utopeného ve vodě, a jelikož u toho nebyl žádný svědek, tak je tato tragédie dodnes nevysvětlena.

Plánivská skupina opouští jeskyni 13 C a začne kopat o kilometr dál novou šachtu v Cigánském závrtu na planině mezi Ostrovem a Sloupem, kde předpokládají další průběh podzemní Bílé vody. Aby měli vlastní potápěče, tak se někteří přihlásili do potápěčského Trigon Klubu Brno, kde dostali odborný výcvik a povolení této činnosti. Mezi takovými je i Šolím (člen T. O. Karabina) a později i choť šerifa T. O. Karabina Věra Cigánková.

Po dvou letech úmorné práce o sobotách a nedělích při výkopových pracích na šachtě v Cigánském závrtu se konečně dostali do volných prostor nádherně vyzdobených krápníky. Podařilo se jim objevit to, po čem Absolon mnoho let pátral. Další běh Bílé vody v délce 1 km a po překonání 8 m dlouhého sifonu další kilometr, kde přišli na soutok Bílé vody se Sloupským potokem, jehož průběh je rovněž neznámý. Nazvali tuto jeskyni Amatérskou, na věčnou paměť amatérů, kteří převážnou část objevů a prací prováděli, ať už organizovaně jako jeskyňáři v klubu nebo trampí, kteří převážně pracují na Holštejnsku pod vedením Holštejnské skupiny. Ostrovská skupina je sama o sobě trampskou osadou Karabina. Snad se v krasu ani nedělá rozdíl mezi jeskyňářem a trampem, neboť je pojí láska k přírodě, pokud její krásy jdou objevovat a ne ochuzovat o krápníky. Dalo ještě Plánivákům mnoho práce, než zaměřili a zmapovali vstupní šachtu 110 m hlubokou s dómem Objevitelů, jak jej nazvali, o rozměrech 100 × 30 × 35 m. Dále prostory přítokové, odtokové a povodňové chodby až po sifon. Povodňová chodba o délce půl kilometru, šířce 10 a výšce 5 m je za nízkého vodního stavu suchá a na jejím konci se strop náhle sníží na 20 m dlouhou a půl metru vysokou plazivku. Za ní je větší prostora s vodní tůň, uzavřená sifonem do dalšího pokračování, kde bylo doposud šest potápěčů a stačili to jen zhruba

prohlédnout. Tuto část jeskyně po sifon publikovali jako svoje objevy v novinách a televizi a chystali se zmapovat další prostory za sifonem.

Na tyto práce si stanovili datum 29. 8. 1970 v sestavě Šlechta Milan (bratr tragicky zahynulého Jiřího v jeskyni 13 C), ing. Marko Zahradníček, Věra Gigánková a Vojanec, na povrchu u telefonu Kovář (Trpaslík). Celková akce měla trvat nepřetržitě 3 dny. Přípravy probíhaly úspěšně, až na to, že Vojanec a Gigánková se nemohli zúčastnit akce pro služební povinnosti a tomu teď vděčí za svůj život.

Je sobota ráno 29. srpna, na obloze slunko a rozhlas hlásí slunečné počasí po celý den, až je škoda zalézat do chládku a tmy. U vchodu Amatérky kamarád Trpaslík staví svůj stan, aby zde obětavě dlel u telefonu o samotě po dobu tří dnů. Šlechta, neboli Fetan, jak jsme mu říkali, s Markem odvíjí telefonní linku do vstupní šachty a současně berou sebou několik vaků se spacáky, jídlem, měřicími přístroji, potápěčskými úbory, lampami, automaty s lahvemi se vzduchem atd. Měli toho hodně, a proto byl postup velmi pomalý. Poprvé uskutečnili telefonní spojení v dómu Objevitelů a podruhé u polygrafu, kde v 10 hod. měnili záznamový papír pro celotýdenní zapisování výšky vodní hladiny. Trpaslík na povrchu potvrzuje i nadále krásné počasí. Pokračují tedy dále povodňovou chodbou a v poledne se hlásí u sifonu. Trpaslík oznamuje, že se zatahuje, obloha – asi bude pršet. Fetan si myslel, že to bude jen nějaká přehánka, která nebude mít žádný vliv na zvýšení hladiny. Oznamují tedy Trpaslíkovi, že budou pokračovat a že se znovu ozvou za sifonem. Zatím, co nic netušící se oblékají do skafandrů a připravují za sifon materiál, na povrchu běsní bouře s krupobitím – hotové Dantovo Peklo.

Povodeň takového rozsahu byla naposledy zaznamenána v r. 1917. Z oblaků padá voda, jako kdyby ji vylévali z kbelíků. Za chvíli je Cigánský závrť naplněn vodou. Před Punkevními jeskyněmi se valí voda po silnici o výšce jednoho metru. Odnáší sebou zaparkovaná auta.

Trpaslík zoufale točí klíčkou polního telefonu v marné snaze varovat kamarády v podzemí. Asi ve 14 hod. se konečně ozývají. Po příkazu – okamžitě vylezte – Fetan odpovídá, že už je pozdě a pro prudký tok z povodňovky nemohou ven. Posílají Trpaslíka k Rasovně, aby zjistil, jak to vypadá na propadání, a domlouvají další spojení na 17.30 hodin.

O půl šesté jim Trpaslík oznamuje, že před Rasovnou je veliké jezero, jehož vody nestačí ponor pojmout. Marko s Fetanem neudali místo, kde se zrovna nachází, jen oznamují, že stoupne-li voda o 2 ½ m, budou v oblacích. Dále posílají Trpaslíka, aby sehnal nějaké potápěče, a že se opět telefonicky spojí v 19.30.

O 3 km vedle na Harbechách prováděla jiná skupina výzkum 70 m hluboké Harbešské propasti, jejíž vchod je situován uprostřed polí v hlubokém závrťu. Přívaly vody, které se valily celým profilem této propasti, jim odřízly zpáteční cestu. Až po 12 hodinách jim lidé z Vilémovic otevřeli zasypaný vchod, protože voda urvala kus břehu a usadila ho na jícen propasti. Přečkali to v dómu 10 m nade dnem.

Toho dne měla také T. O. Farewell výroční potlach spolu s osadami Bezejmenná hvězda a Kondor na starém hradě Víčkově. Jako T. O. Karabina jsme se zúčastnili a přihlásili se také do soutěže sborového zpěvu přesto, že jsme byli v doposud nejmenším obsazení: Palda, Kaltyš, Tom. Jak jsme v duchu nadávali našim kamarádům, kteří měli dojet z krasu a nechávají nás takhle na holičkách.

Když probíhaly soutěže dvojic, objevil se jako přízrak náš Radek, který nám na omluvu sdělil, že po průtrži mračen nejezdily autobusy pro výmoly na silnici, takže šel pěšky do Blanska na vlak. O ostatních z Karabiny neví, protože ráno odešli k Punkevním jeskyním. Ve čtyřech se nám už zpívalo líp a my, nic netušíce, jsme se spokojeně vraceli v neděli domů.

Trpaslík v krasu nikde po okolí žádného potápěče nesehnal, ale vedl k Amatérce několik jeskyňářů, kteří se snažili v 19.30 navázat s Fetanem a Markem spojení. Marně. Telefon zoufale mlčel.

Druhý den v neděli posháněli všechny jeskyňáře, co se nacházeli v severní části krasu a sledovali vodní stav, který nebyl vůbec příznivý proto, aby se tam dalo jít. Podle vodočtu bylo jasné, že povodňová chodba je zatopená.

V pondělí ráno ohlašují případ VB v Blansku a Jedovnicích. Ti to hned hlásili požárnímu útvaru v Brně a KNV. Tím se rozjela ohromná záchranná akce v celém kraji a okolí.

Do Holštejna jsou povolávány požární sbory, vojenský útvar, útvar CO, báňská záchranná služba z Ostravy a lékařská služba z Boskovic, n. p. Benzina, n. p. Pramen atd.

Přichází dva potápěči Plánivské skupiny. Jedním z nich je Šolím. Pokoušejí se dostat do povodňovky, ale proud je strhává pod skálu a proto se vrací zpět. Za takového vodního stavu tam nelze proniknout.

Šolím, jako jeden ze zbývajících čtyř potápěčů, kteří byli při objevech za sifonem, oznamuje, že asi 300 m za sifonem je 80 m vysoký komín, ve kterém určitě kamarádi budou a mohou tam klidně přečkat 10 dní, když budou šetřit, jídlem a světlem. Spacáky mají, takže jim nic nechybí a jsou to jedni z nejzkušenějších, tak není třeba riskovat a cpát se za nimi. Tomuto jsme všichni věřili a nebylo nikoho, kdo by o tom pochyboval. Na polygrafu byla vyznačena v sobotu největší povodňová špička po 18 hodině a nadále zvýšený povodňový stav.

Palda se dovídá o situaci a jede do krasu, aby odtud svolal všechny jeskyňáře, kteří tam ještě nejsou, buď telefonicky nebo telegramem. Věra Cigánková shání členy Trigon klubu. Tito zajišťují nepřetržitou službu v n. p. Technoplyn pro okamžité plnění lahví vzduchem pro záchrannou akci.

Pozdě večer ve 22 hod., kdy jsem zrovna usnul, zvoní telefon, já v duchu nadávám, kdo mi to budí kluka a běžím k tomu. Palda hlásí: „Sežeň Toma a přijedte do krasu – Fetan je za sifonem.“ Nebylo třeba už dál nic vysvětlovat. Ihned jsem pochopil, oč jde. Při oblékání jsem stačil říct manželce, že nevím, kdy se vrátím, aby mě omluvila v práci a sbalil jsem malý nafukovací člun, který, jak jsem později zjistil, byl jediný, který tam byl k dispozici.

U Toma byl zamčený dům beze zvonku. Okamžitě se rozhoduji a lezu jako zloděj ze sousedního domu přes dva ploty. Tahám Toma z postele a za chvíli na motocyklu vyjíždíme k Holštejnu.

O půlnoci se hlásíme v lomu, kde měl sídlo právě utvořený štáb, který se skládal z vedoucích čet a všech složek, které se na akci podílely. Jako vedoucího štábu KNV jmenoval ing. Kaleho.

Jeskyňáři zatím každou hodinu měřili vodní stav na pěti místech toku Bílé vody, odkud vysílačkami, které zapůjčila VB, jsme výsledky hlásili na štáb.

N. p. Chema Rájec nám dala 70 ks lahví z umělé hmoty, které jsme naplňovali barvivem, dopisem a rozžatou baterkou. Jako světelné majáky jsme je vypouštěli v různých intervalech po dobu dvou dní po vodě v domnění, že alespoň jednu bójku zachytí a vysypou barvivo do

vody, jak mají napsáno v dopise. Pak se sledoval výtok Punkvy, jestli nebude náhodou zbarven. Tím by se potvrdilo, že jsou naživu.

Motocyklisté fungovali jako spojky a ostatní dělali regulovčíky pro přijíždějící požární sbory, kterých se na Holštejn sjelo celkem 95. Celkově stála tato akce 3,5 milionu korun a zúčastnilo se jí asi 700 lidí.

Dále jsme snášeli ze svých základů k Amatérce lezecký a jiný materiál. Rosickouhelné doly nám zapůjčily větší množství elektrických lamp, které jsme v průběhu akce nabíjeli v profikboudě u jeskyně 13 C.

V úterý ráno mají vojáci vybudovanou hrázku na potoce pro požárníky, kteří z této umělé nádrže odčerpávají vodu, kterou pak v patnácti hadicích o průměru 75 mm ženou přes čerpadla 3 km daleko k jeskyni Císařské u Ostrova, odkud má přírodní odtok pod Machochu. RAJ nás zásobuje celou dobu teplým jídlem a n. p. Benzina pohonnými hmotami pro všechna vozidla a čerpadla. Vojáci nám staví dva velké stany u Amatérky a zajišťují osvětlení prostoru pro práci v noci.

Transportujeme do Amatérky potápěčům lahve se vzduchem, člun, suché obleky, jídlo, horký čaj, lampy atd.

V 19 hod. sestupuje Trigon klub do Amatérky k provedení akce, neboť voda poklesla pod kritický stav. Vysílačkou žádají štáb o povolení k provedení akce – nedostávají ho a nedostali doposud. – Po čtyřech hodinách čekání se rozhodují, že půjdou pro své kamarády bez povolení. První dvojice dosahuje povodňové chodby a je následována dvojicí druhou. Později se přidává do akce dvojice třetí. Rozvíjí cestou vodící šňůru a telefonní linku. První dvojice, ve které je Šolím, dosahuje konce povodňovky a hlásí, že plazivka je zanesena štěrkem. Žádají o polní lopatky, pro které se vrací. Přivázejí si na člunu náhradní láhve se vzduchem. Po prohrabání plazivky pod vodou Šolím překonává sifon. I když si svítí, pro zakalenou vodu nic nevidí, a proto postupuje po paměti. Hovoří o dalších změnách v přemístování štěrku a nemůže nalézt další průchod. Dvojice se střídají a Broňa nachází průlez někde jinde, než byl původně. Dostávají se po dvanáctihodinové akci do volných prostor za sifonem, kde nacházejí Fetanovu láhev se vzduchem a přetrženou telefonní linku. Volají do prostoru, ale nikdo se neozývá. Napojí se tedy na přetrženou linku telefonu a zvoní do ní – také nic. Vedoucí Trigonu dává příkaz k zabudování telefonu a vodící šňůry, dále aby se vrátili zpět, vyspat se, protože už byli značně unavení – a po šesti hodinách tam půjdou znovu.

Je středa, 8 hodin ráno. Trigoňáci vystupují na povrch k žádoucímu odpočinku. Vždyť to nejhorší mají za sebou. Teď už zbývá volnými prostorami dojít až ke komínu. To, že se nikdo neozval na Fetanově lince a nedošla zpráva z Punkvy, že se barva ještě neobjevila, neopravňovalo nikoho pochybovat o jejich životě. Vždyť vylezli v komíně si nemuseli plouvoucích majáků všimnout.

Teď nastupuje Báňská záchranná služba (BZS) a půjčuje si od Trigonu dýchací automatiku, protože vlastní nemají. Pod vedením člena profesionálů n. p. Moravský kras Blansko dochází na konec vodící šňůry, kde před hodinou prozatímně skončil Trigon a odtud ušli asi 80 m volnou chodbou, kde našli oba pohřešované, jak jsou spolu lanem svázaní a k nemilému úžasu – mrtví.

Dostávají příkaz je tam nechat a na doporučení lékaře tuto skutečnost zamlčet před panem Zahradníčkem, který prodělal infarkt, tak aby ho to nesložilo znovu.

Těžko je si představit to trpké zklamání nás všech, když po čtyřech probdělých nocích a pěti dnech, kdy se každý snažil ze všech sil přispět na záchranu svých kamarádů, to bylo proti přírodnímu živlu všechno marné. V okolí se rozhostila ponurá nálada a sem tam i slzy.

Po celou dobu záchranné akce čekali u Amatérky na výsledek pan Zahradníček (otec), Marta Šlechtová (manželka s dětmi) a Bedřich Šlechta (bratr). Nezbyvalo nám, než jim tuto neradostnou skutečnost šetrně sdělit, neboť štáb se k tomu nemá a raději informuje rozhlas a denní tisk o průběhu záchranných prací a jak se na nich různé složky podílely. O tom, že tam bylo také 50 jeskyňářů a 9 členů Trigon klubu, kteří z 90 % udělali všechnu práci kolem Amatérky – o tom se nezmiňují. Jako kdybychom tam nebyli. Nevadí nám to, neboť to děláme pro své kamarády a ne pro slávu v novinách, ale mrzí nás, že se někdo chlubí cizím peřím. Domlouváme se na příští den, že své mrtvé kamarády vyneseme na povrch a rozcházíme se na své základny, ulehnout ke spánku.

Ve čtvrtek se opět v 7 hodin všichni sejdeme u Amatérky a organizujeme vyprošťovací akci. Po dotazech, kde se Amatéřka nachází, přijíždí štáb s ing. Kalou, který stroze dává příkaz, abychom tady nezavazeli a opustili prostor, že si to už BZS zajistí sama.

Žasneme nad tímto rozhodnutím a tážeme se, kdo bude sledovat vodní stav. Odpověď zní: „Nepotřebujeme vaše měření vodních stavů, protože meteorologická stanice hlásila, že nebude pršet a to mi stačí.“

„Dobře, ale z piety tu zůstaneme do té doby, než budou naši kamarádi vyneseni na povrch a alespoň nás nechte vynést si náš materiál z jeskyně.“

„Ne, nikdo mimo BZS tam nesmí.“

RAJ podává jídlo, které odmítáme přijmout, protože už jsme tam neoficiálně a třeba bychom někomu něco snědli.

BZS odmítá sestoupit do Amatérky, protože není zajištěno měření vodního stavu. Štáb do večera shání lidi z Akademie věd a těmi to zajišťuje. Ing. Kala na nás posílá VB, abychom vyklidili prostor. Polovina nás odjíždí do Brna, abychom šli druhý den do práce, ostatní se rozcházejí na své základny.

V noci BZS prováděla vyprošťovací práce. Vsunuli Fetana a Marka do gumovaných pytlů i s olověnou potápěčskou zátěží, aby neměli moc práce přes sifon. Na mém člunu je přeplavili do domu Objevitelů, kde je nechali ležet a odmítli je vynést, že už to není jejich práce, je po suchu vynášet na povrch. Těmito okolnostmi byl štáb donucen sehnat zbytek jeskyňářů, kteří ještě zůstali v krasu a ti je šli ochotně vynést. Byl pátek 6 hodin ráno, kdy byli Fetan s Markem konečně venku k předání pohřební službě.

Amatéřská jeskyně byla úředně uzamčena pečeti a do konce roku je zákaz výzkumů v celém Moravském krasu. Této doby využíváme k lesní brigádě a za to získáváme zdarma kulatinu na výdřevu.

Po novém roce, kdy už je povolen výzkum, chystáme se dokončit započaté dílo Plánivské skupiny, nyní už jako celý klub současně s Trigonem. Akce je domluvena na únor, kdy je předpoklad zamrzlé půdy a neprší.

Jsou stanoveny tyto úkoly:

1. Zjistit, jak vysoko sahala voda 29. 8. 70 za sifonem.
2. Proč nebyla možnost se zachránit.
3. Zjistit, zda tam něco zůstalo z jejich materiálu, aby se vědělo, kam až došli.

4. Zaměřit a zmapovat nové prostory.

5. Prozkoumat neprolezené chodby a zaměřit vysoký komín, aby se z povrchu do něj mohl otevřít nový vchod.

Zveme ke spolupráci profesionální skupinu n. p. Moravský kras, jehož ředitelem je dr. Slezák. Nejenže si diktuje podmínky, ale chce převzít Amatérku jako jejich pracoviště. Různými vlivy se snaží naši únorovou akci překazit tím, že poukazuje na špatnou výdřevu.

Spor o Amatérku se řešil na ministerstvu kultury a školství v Praze a vyšli jsme z toho zatím vítězně.

V březnu dostáváme klíče pod podmínkou, že uděláme novou výdřevu. Plníme podmínky s výdřevou a narážíme na nedostatek pracovních sil. Palda, jako vedoucí připravované akce, má s tím velké starosti. Většina pochybuje o tom, že budeme mít Amatérku stále ve svém držení, a proto nehodlá pro někoho jiného dřevit. Máme totiž zatím povolenou jen tuto jednu akci ve výše uvedených pěti bodech. Nás pár, co dřevíme, si myslíme, že teprve po splnění požadavků, v případě odebrání klíčů, můžeme pak říct, že nám Amatérku bezdůvodně vzali.

Účinnou pomoc při transportu kulatiny do podzemí nám poskytují zase trampí, z nichž bych jmenoval alespoň ty nejznámější Georgina a Vířana. Tito, zrovna jako my, vědí, že za to nic nedostanou, ale zato mají ten vnitřní pocit uspokojení, že něco dobrého udělali pro poznání přírody.

TULÁK 1971, č. 3–4, vydává pro vnitřní potřebu JLC Brno
Text nebyl redakčně upravován.

Odčerpávání vody mimo ponory Bílé vody do žlebu směrem na Ostrov u Macochy (archiv V. A. Gregora).

Bezejmenná propast – největší záchranná akce v Českém krasu

Michal Cimbál Hejna (ZO 1-02 Tetín)

Když v roce 1947 opustili těžaři definitivně tzv. Husákům lom na Zlatém koni, zanechali po sobě jámu dlouhou 120 m, širokou 60 m a hlubokou 35 m. V roce 1966 zde jeskyňáři z Krasové sekce objevili propast na poměry v Českém krasu s celkem úctyhodnou hloubkou snad až 30 m (nejhlubší část není vzhledem k extrémně úzkým prostorám zmapována), ovšem v nejširším místě širokou pouze 1 m, v nejužším dokonce jen 0,3 m. Nazvali ji Bezejmenná propast. (Někdy se uvádí i pod jmény Žabka nebo V Žábě). V roce 1973 popsal tehdejší stav jeskyně J. Plot takto: „Vchod leží v severozápadní stěně, asi 6 m pod úrovní I. etáže na šikmé stěně. Má tvar obdélníku o rozměrech 1 × 0,5 m. Propast od vchodu klesá ve směru 12° do hloubky asi 3 m trychtýřem, kde je nejužší místo propasti. Pod vstupní šachtou se propast rozdvojuje. Zhruba severním směrem pokračuje zatím neprůlezná puklina. Druhá chodba šikmo klesá ve směru 192° do hloubky 6,5 m. Tato chodba je vysoká asi 1 m a vybíhá z ní komínek směrem pod vstupní část. Ze dna této chodbičky pokračuje úzká puklina v daném směru. Z této etáže pokračuje ve směru 26° krátká šikmá chodbička, která po 1 m přechází v kolmou šachtu, kde je v hloubce 12 m zaklíněn balvan. Odtud se dá prolézt úzkým průlezem ještě o 3 m níže, kde je propast zatarasena zaklíněnými kameny.“

Právě do Bezejmenné propasti se vydali v neděli 21. října roku 1973 dva sedmnáctiletí studenti se svou osmnáctiletou kamarádkou. Kdyby tehdy, okolo nedělního poledne tušili, co přinesou další hodiny, pravděpodobně by si našli jiný program. Jeden ze studentů se totiž v úzkých prostorách propasti zaklínil a nemohl se dostat ven.

Naštěstí se poblíž pohybovali jeskyňáři z Krasové sekce, kteří okamžitě zahájili záchranné práce. Do lomu dorazili v relativně krátké době další jeskyňáři, požárníci, příslušníci veřejné bezpečnosti, záchranáři z Báňské záchranné služby a zdravotníci. V první fázi bylo nejdůležitější zajistit postiženému dostatečný přívod kyslíku. V těsných prostorách se rychle vydýchal vzduch a hrozilo riziko otravy oxidem uhličitým. Požárníci poskytli tři malé lahve s kyslíkem a tři lahve byly přivezeny z berounské nemocnice. Jeskyňáři se s nimi spustili k postiženému a postupně mu pouštěli kyslík, ovšem bylo jasné, že takový přísun kyslíku je možná dostačující pro postiženého, ale už ne pro záchranáře. V tomto okamžiku naštěstí přišla pomoc ze sousedního Velkolomu Čertovy schody, jehož pracovníci poskytli záchranářům lahve s technickým kyslíkem. Záchranáři zavedli do jeskyně hadičku a jejich pomocí se jeskyně větrala. V průběhu dne byli ještě povoláni odborníci z Hornického ústavu Československé akademie věd a jeskyňáři z Bozkova. Zatímco se u postiženého, který střídavě nabýval a ztrácel vědomí, střídali jeskyňáři a dodávali mu odvahy, probíhaly v jeskyni přípravy na vyprošťování. Kolem jedenácté hodiny v noci, tedy po jedenácti hodinách záchranných prací, se podařilo navázat postiženého na lano. Velice pomalu, doslova centimetr po centimetru, se začal dostávat ven. Kolem půl deváté ráno došlo málem k tragédii, když se v jeskynní atmosféře přeplněné kyslíkem samovznítilo několik lan. Než se je podařilo uhasit,

Foto 1 Husákův lom před rekultivací. Cvičené oko postřehne zhruba uprostřed obrázku jeskyňáře sedícího u vstupu do Bezejmenné propasti (foto J. Plot).

byl jeden ze záchranářů odvezen do nemocnice s popáleninami druhého stupně. Práce ovšem pokračovaly a kolem jedenácté hodiny dopoledne, tedy po třiaadvaceti hodinách, se postižený, sice v bezvědomí, ale jinak jako zázrakem nezraněný, opět dostal na denní světlo.

Na úspěšné záchranné akci se podílelo více než čtyřicet lidí a jednalo se tak o akci, která v Českém krasu neměla před tím a naštěstí ani potom obdoby. Mimo jiné se při ní ukázalo, že složky integrovaného záchranného systému a Báňské záchranné služby nejsou vycvičeny na záchranné práce v tak specifických podmínkách, jaké panují v některých jeskyních (nakonec postiženého z vlastního místa uvíznutí fakticky vyprostili jeskyňáři). Vznikla tak myšlenka na založení speciálního záchranného týmu pro práce v jeskyních, předchůdce dnešní Speleologické záchranné služby, tvořeného špičkově trénovanými a vybavenými dobrovolníky z řad jeskyňářů.

Záchranná akce v Bezejmenné propasti neušla pozornosti tehdejšího tisku a zprávy o ní přinesla většina celostátních deníků. Jejich přehled je uvedený v tabulce. Zajímavé jsou články v Zemědělských novinách a Rudém právu, které velebí statečnost kladenských záchranářů, resp. horníků, a podíl ostatních záchranných složek a hlavně jeskyňářů zcela pomíjí. V deníku Svoboda sice jeskyňářům zásluhu na záchraně přiznávají, ovšem vytváří zde dosud neznámé Bořkovické jeskyně.

Celá událost se stala námětem filmu Propast, natočeného v roce 1983. Stěny Husákova lomu nebyly k natáčení vhodné, takže filmaři umístili vchod do lomu Cikánka.

Foto 2 Kolem roku 2000 byl Husákův lom částečně zavezen a zrehabilitován. Na fotografii je zachycen současný stav (foto M. Hejna).

<i>datum</i>	<i>periodikum</i>	<i>titulek</i>
10/23/2023	Zemědělské noviny	Když jde o život jednoho z nás
10/23/2023	Svobodné slovo	Třiaadvacet hodin uvězněný v propasti
10/23/2023	Mladá Fronta	Drama v propasti
10/23/2023	Svoboda	Uvězněn v propasti
10/23/2023	Práce	Drama v jeskyních
10/23/2023	Lidová demokracie	Čtyřiaadvacetihodinový zápas se smrtí
10/23/2023	Rudé právo	Záchranáři kladenských dolů byli povoláni.....
10/24/2023	Svoboda	V zajetí skal
11/9/2023	Nová cesta	Zachránci života
11/9/2023	Signál	V propasti smrti
???	???	Zpráva o přemoženém čase
???	1974	Český rozhlas
		Všichni chlapi

Tabulka Seznam novinových článků o záchranné akci

Retro knihovnička Spelea

Wabiho Stárce Čtyři knihy o jeskyních a jeskyňářích

2. díl

5. kapitola

V rozlehlé a vkusně vybavené pracovně, jejíž stěny byly ověšeny různými geologickými mapami, plány i protiplány, odrážela se na leštěných parketách jako na hladině rybníka impozantní postava známého vědce-geologa Jiřího Zakukleného, zvaného mezi důvěrnými přáteli „Kukulín“. Velký tento muž, ozdoba Československé akademie věd, hověl si nedbale za pracovním stolem, usrkávaje horkou kávu, kterou mu před chvílí přinesl jeho sekretář, Jaroslav Chlapík. Na pracovním stole se třpytil mikroskop, globus, hvězdářský dalekohled a ořezávátko na tužky. V čele stolu se kupily nevyřízené spisy v křížově vrstvené souvrství flyšového rázu.

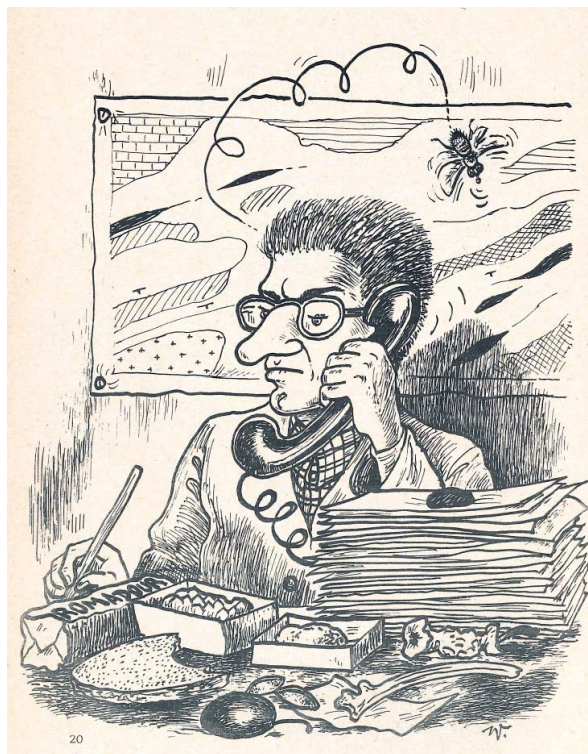
Posvátné ticho pracovny rušila jen moucha, poletující sem a tam a označující některá místa na zavěšených mapách černými tečkami. Byla to vycvičená geologická moucha, která byla naučena dělati tyto body na místech, kde toho bylo potřeba k označení lokality některého užitečného nerostu. Náhle hlasité zařinčení telefonního přístroje vytrhlo mladého učenice z usilovného přemítání. Sáhл roztržitě na stůl a přidržuje si hvězdářský dalekohled u ucha, řekl: „Haló?“

Telefon ovšem řinčel dále a Zakuklený poznal záhy svůj omyl. Uchopil rychle sluchátko přístroje a řekl:

„Nerudný průzkum!“

„Prosil bych pana Zakukleného!“ zaškroukalo to ve sluchátku.

„Je na služební cestě mimo,“ odtušil Jiří nerudně, neboť byl vytržen z úvah nad jiné důležitých a pohybujících se kolem složení dnešní oběda.

„Prosím, jde o velmi důležitou věc,“ pronesl telefon naléhavě. „Jde o životy pěti lidí!“

„Hm,“ odtušil Zakuklený. „Co s tím mám dělat?“

„Vy nic, ale pan Zakuklený ano!“ odtušil telefon poněkud již netrpělivě. „Neboť ten pán je, jak se domnívám, vedoucím činitelem v organizaci Krasová sekce. Mně je to buřt, ale někde ho musíte sehnat!“

Zájem Jiřího se značně zvýšil.

„Moment,“ řekl, „právě slyším, že dolů přijel automobil, snad se kolega Zakuklený již vrátil.“

Odložil sluchátko, šel se podívat z okna do špinavého dvorku, kde cvrlikali vrabci, načež se vrátil k přístroji. Představil se tentokráte hlasem o několik tónin hlubším a vyslechl z telefonního sluchátka zprávu, která značně zaktivizovala jeho činnost v řadě následujících hodin.

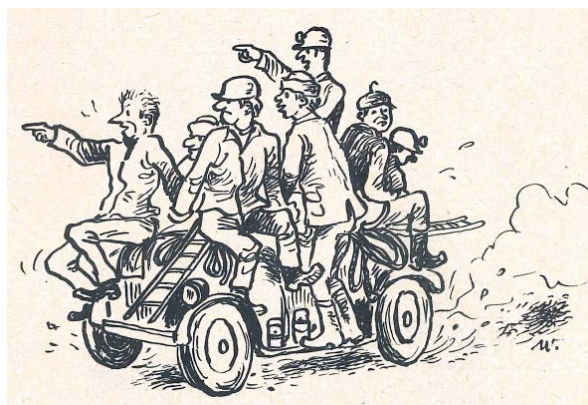
Tajemník akademie geografických věd James Hessington telefonoval, že rodina Ferryho Slavička je zneklidněna tím, že se veliký jeskyňář nevrátil již od minulé neděle domů. Stávalo se občas, že Ferry zmizel z kruhu rodinného na dva – tři dny, ale týden se zdál být jeho starostlivé máti přece jen dlouhým obdobím. Hessington dodal, že poslední stopa Ferryho mizí v savanách Českého krasu kdesi v okolí Fort Srbska, kam v poslední době Ferry zajížděl se svým přítelem Wabim.

Jiří Zakuklený poděkoval za informace a přislíbil, že učiní vše, co mu velí jeho jeskyňářská čest.

„V každém případě se jeho rodina dozví, ve které jeskyni zahynul,“ řekl, aby nějak potěšil zarmouceného Hessingtona. Po těch slovech padl do mdlob bratr Ferryho, který společně s Hessingtonem poslouchal naslouchacím sluchátkem. To ovšem Zakuklený nevěděl.

Naopak po skončení rozhovoru vyvinul horečnou a neočekávanou činnost. Telefonní příkazy se jen míhaly po drátě, rozehřátém do červena. Bylo vyřízeno několik rychlých hovorů s řadou činovníků Krasové sekce: Ing. Valdemarem Princlem, referentem pro automobilovou dopravu, s archeologem sekce Dr. Francem Prokšem, se statistikem Dr. Wácslavem Pachem a zastupujícím pokladníkem Johannesem Būdákem.

Netrvalo dlouho a před ústavem nerudného průzkumu zastavilo dvousedadlové vozidlo, pilotované zkušenou rukou Princlovou a obsazené Dr. Prokšem, Dr. Pachem a Būdákem a ověšené lany, žebři, karbidkami, svítilnami a jinými jeskyňářskými pomůckami. Tajemník Chlapík pomohl Zakuklenému do bobřího kočichu, načež velký jednatel sekce přisedl na vozidlo, které se dalo do pohybu směrem západním. Jen zvuk statečně pracujícího motoru nasvědčoval tomu, že pohybující se hromada předmětů a mužů je automobil. Přes mohutnou zátěžrazil si vůz cestu přes Smíchov, Chuchli, Radotín, Černošice, Dobříchovice a Řevnice do dalekých tajg Českého krasu. Po několika hodinové jízdě dospěli konečně končin za Karlštejnem, kde krasová oblast se prozrazovala v osadách vývěsními tabulemi:

POTULNÝM OSOBÁM A JESKYŇÁŘŮM
TÁBOŘENÍ V OBCI ZAKÁZÁNO!

Konečně takto dospěli do osady Fort Srbsko. Na samém začátku upoutal jezdce výrazný plakát, připevněný na telegrafním sloupu:

VÝZVA!
TLUPA NEBEZPEČNÝCH ZLOČINCŮ, NAPOSLEDY ZJIŠTĚNÁ V KAŇONU CÍSAŘSKÉ ROKLE,
OHROŽUJE BEZPEČNOST KRAJE, PORUŠUJÍC PLATNÁ ZÁKONNÁ I OBCNÍ NAŘÍZENÍ
O STÁTNÍCH REZERVACÍCH.
NA DOPADENÍ ZLOČINCŮ VYPISUJE SE ODMĚNA
KČS 1.000,—
ZA KAŽDÝ JEDNOTLIVÝ KUS.
POZOR!
ZLOČINCI JSOU OZBROJENI POLNÍMI LOPATKAMI A VÝBUŠNÝMI KARBIDKAMI!
ODMĚNU VYPLATÍ KAMPELIČKA VE FORT SRBSKO.
Podepsán: Sam Pořez, šerif v. r.

Sotva si přečetli tuto vyhlášku, zaplesali naši krasoví učenci.

„Jsou tady!“ zvolal Zakuklený radostně a Dr. Pach dodal:

„A to bezpochyby v Císařské rokli!“

Ing. Princel obrátil nato před vozidla potřebným směrem a přejel řeku na nejmělkčejším místě. V ústí rokly se vozidlo zastavilo a mužové vystoupili.

Vybalili veškeré jeskyňářské náčiní a náradí a dali se nesnadnou cestou proti toku horské bystřiny. Auto bylo přivázáno řetězem k topolu a obtěžkaní mužové funice a hekajice postupovali džunglí. Výstup byl zdolán bez větších potíží a to hlavně díky tomu, že v hustých porostech byla vysekána a vyšlapána stezka předchozí výpravou Ferryho. Když pak v uzávěru rokly našli na zemi několik slaviců oblíbené Ferryho značky, nebylo již pochyb o tom, že zde končí stopa výpravy mladých badatelů. Vysocí funkcionáři sekce pátrali pak nějakou chvíli v uzávěru, až si bystrý zrak pana Zakukleného všiml pod skalní stěnou nenápadného jeskynního otvoru rozměrů 1 × 3 m.

„Ha – díra!“ zvolal veliký Kukulín, neboť se v něm probudily atavistické jeskyňářské sklony.

Jali se spěšně prohlížeti otvor sluje, z něhož se valily oblaka páry. Dr. Pach ihned vyňal příruční seznam jeskyň Českého krasu a přidělil sluji číslo „1159/5“ pod číslem jednacím 168/1954/Dr. P. Ing. Princel se počal neprodleně převlékat do speciálního salonního jeskynního úboru, který se líbil zvláště ženám a vyznačuje se nesmírným množstvím kapes, pásků, fěrtochů, tkaniček, prýmků a kapsářů, a připevnil na čelo elektrickou svítilnu. Zakuklený shodil prostě jedny ze svých kalhot a stal se připraven ke vstupu do podzemí. Búdák postavil na zem svůj speciální prkenný overal, rozepjal jeho límec a s vyvýšeného skalního útesu vskočil dovnitř.

Dr. Pach se zaobalil do overalu, skvícího se čistotou a s monogramem V.M.P.

A Franz Prokeš oblékl jednoduchou halenu slovanského typu. Vedeni Jiřím Zakukleným pokládali se vážní vědci jeden po druhém na břicho a soukali se do temných prostor pod skalami.

Zakuklený, Prokeš a Princl prolezli poměrně snadno úzkým vstupním oknem, ale Dr. Pach se marně snažil protlačit svoji objemnější tělesnou schránku dovnitř. Použil všech prostředků: vydechl a vypustil i část plynů, ale otvor vzdoroval stále jeho úsilí. Když byl konečně zezadu vecpán Būdákem, nemohl ani dopředu ani dozadu a bylo potřeba spojených sil tří mužů, kteří již byli vevnitř, aby byl vytlačen zpět. Rozhodnuto pak, že zůstane venku společně s Būdákem, který stejně již se chystal se sekýrou v ruce k vybudování první stavby před vchodem nových velejeskyň: pokladny Krasové sekce.

„Stejně se za chvíli vrátíme!“ potěšil Kukulín oba. Kdyby byl věděl, jaká dobrodružství je očekávají v temnotě podzemí, nebyl by mluvil tak lehkovážně!

Nechme tedy oba funkcionáře budovati pokladnu a povšimněme si další činnosti krasových učenců pod vedením Jiřího Zalukleného.

Sporá zář karbidek osvětlila nejprve vlhké stěny vstupní kobky svažující se dolů. Sklon byl tak náhlý, že Zakuklenému ujely nohy a on s hlasitým klením sjížděl z prudkého svahu dolů. Karbidka mu při tom zhasla, takže jen podle zvuků se dalo soudit, jaký asi průběh má jeho jízda smrti. Ozvalo se nejprve zadunění lebky, následované štavnatým úslovím, načež šplouchnutí věštilo, že šéf krasového výzkumu přistál na hladině vodní. Podobný osud stihl i ostatní učence, jakmile vstoupili na příkrý jílovitý svah. Stáli nyní potmě po pás ve vodě, namačkáni vedle sebe jako zmoklé slepice.

Jiří Zakuklený, který se v těchto situacích vyznal nejlépe vzhledem ke své pradávné jeskynní praxi, dotápal ke skalnímu výstupku a se vzdycháním na něj vylezl, načež vylovil z kapsy sirky. Veškeré škrtání bylo marné: sirky byly vlhké.

Teprve Dr. Prokeš vypomohl výpravě z nouze. Vylovil z kapsy vodotěsný zapalovač, jímž bylo možno rozžehnouti světelné zdroje. Pohádkový pohled se naskytl překvapenému zraku učenců. Dóm zvýší jednoho metru klenul se nad nimi a nepokojný vodní tok, v němž stáli, byl oživen četnými jeskynními zvířaty jako blešivci, macaráty a různými salamandry, kteří počali již stojícím vědcům ohlodávat obuv.

„Proklatě!“ zvolal Zakuklený, „vpřed, za mnou!“

Na tento bojový povel dali se na pochod proti proudu podzemní řeky. Postoupili tak asi o 50 metrů bez nehody až na to, že Dr. Prokešovi byly vyplaveny z kapsy partyzáanky. Chodba se posléze rozšířila a bylo možno vylézt na souši. Bláto čvachtalo pod nohama učenců a netopýři kroužili kolem jejich hlav. Stopy na zemi prozrazovaly, že tudy se ubírala i výprava Ferryho Slavíčka. Šli tedy po těchto stopách a občas nacházeli světélkující vajgly Ferryho Slavíčka.

Náhle se chodba prudce snížila a vytvořila výrazný vodní sifon, který bylo možno obejít pouze úzkou skulinou v kompaktní skále. Zakuklený si vzpomněl na svoje mladá léta, kdy hračkou prolézal taková místa a prolezl okno jen s nepatrnými potížemi, zanechávaje v něm sérii knoflíků, která dříve zdobila jeho overal. Bez obtíží prolezl i útlý Dr. Prokeš, zatímco ing. Princl zachytával svými kapsami, záložkami, tkaničkami a prýmky o hráškovité výrůstky na stěnách a propracovával se kupředu s klením a sérií zvuků, připomínajících páraní prostěradla. Když konečně pronikl zapeklitým místem, byl jeho overal značně zjednodušen.

Chodbou, v níž hýřila matka příroda krápníkovou výzdobou, třpytem a barvami, postupovali mužové dále, procházejíce nová a nová bludiště dómů, prostor, prostůrek, chodeb, plazivek, kumbálů a blboděr. Únava se zmocňovala učenců a brzy shledali, že bude lépe, pohoví-li zemdlým údům. Usadili se tedy na úpatí suťového kužele v neznámém dómu a vyňali skromnou přesnídávku, skládající se z chleba, hořčice, francovky a romadúru, který zakrátko zaplnil prostor svou výraznou vůní.

6. kapitola

Opustíme nyní na delší dobu seniory sboru Krasové sekce a povšimněme si zajímavé, pověstmi opředené krajiny na západním ostrohu Zlatého koně u Koněprus, dobrých pět kilometrů od nám známé Císařské rokle. Strmé útesy Kotýsu bývaly přirozenou branou rozlehlému městu, oppidu, ve kterém sídlili kdysi Keltové. Dle výzkumu učence Dr. Císaře přišel keltský kníže Dařbuján kdysi do těchto míst se svým kmenem a zastihl zde jakéhosi divokého trampa, který nad ohničkem si opékal slaninu. Kníže zvolal (dle lidové pověsti): „Kdo tys?“ a od té doby se tomu místu říkalo Kdotys, z čehož lidovým zkomolením vznikl název Kotýs.

Keltové byli velmi ukrutní a na kdejakém místě si zřizovali popraviště, kde utínali hlavy svým obětem. Kdejaké studánky a prameny v Českém krasu využili k tomu, že si zde myli ruce po těch krvavých obětech a Dr. Císař dokázal, že si tu myli i nohy jednoduchým poukáním na to, že žádný z těchto potoků od pradávna nemá rybí násadu. Zvláště divoce počínali si keltští kněží, „Druidové“, kteří prostě bez krve nedali ani ránu. Závažné objevy, jichž se Dr. Císař dopustil během mnohaletého výzkumu těchto a jiných míst, nebyly uznány oficiální vědou a když se Dr. Císař dal tajně do kopání v propadlé jeskyni Axamitově na Kotýzu, kde objevil kámen, na kterém byly dosud otištěny obě půlky zádi keltského druida, byl zášahem Dr. Prokeše jednoduše z Kotýsu vyhozen a uchýlil se do ústraní. Nemohl-li objevovatí tajuplná místa ve skutečnosti, objevoval je aspoň ve svých spisech, jichž sepsal 599 a z nichž většina našich učenců, kteří za něco stojí, čerpala materiál pro svoji práci.

V okamžiku, kdy začíná naše vypravování o Kotýsu, opadla podzimní mlha a svěží, slunečný den s modrou oblohou se rozklenul nad krajem. V této utěšené době ozývaly se z podzemí v blízkosti skalního mostu „Jelínkova“ na Kotýsu podivné zvuky. Z hlubin skal pronikalo k povrchu dusání a klepání a místy se zdálo, že lze rozeznati i lidské hlasy. Čtenář jistě již vytušil, že až sem, několik kilometrů od Císařské rokle, se pracovala složitým bludištěm podzemních dutin statečná výprava Ferryho Slavíčka. Sám veliký Ferry s pancéřovým kloboukem, naraženým až na uši, stál v čele svých hochů a uvažoval právě nad velikým balvanem, který jim stál v cestě. Škvírami kolem kamene pronikal značný průvan, dokazující, že za balvanem jsou další prostory.

„Kam s ním?“ otázal se Ferry slovy Jana Nerudy, načež Absolonada odvětil vtipně:

„Do šmelce!“

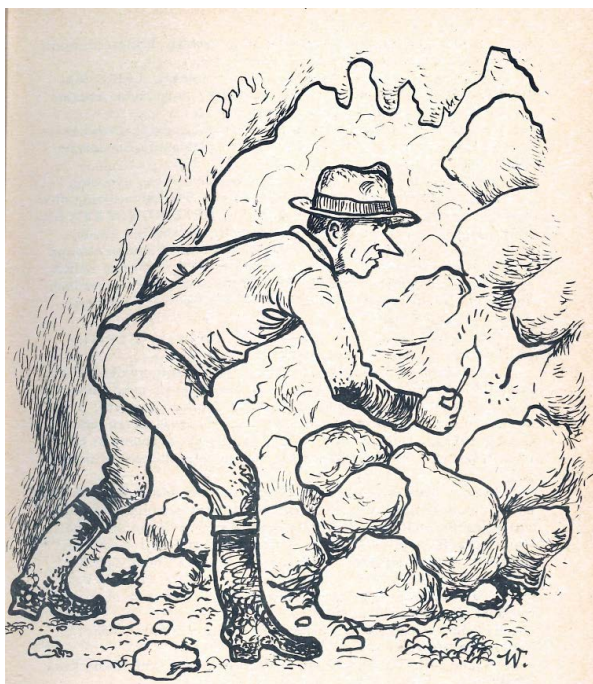
„Jak ale na to?“ mručel Klondyk, obhlížeje kámen ze všech dostupných úhlů. Dlouho stáli a přemýšleli, zatímco kapky vody jim s hlasitým pleskáním dopadaly na hlavy.

„Je tu jediná možnost“, poznamenal Ferry konečně. „Rozstřelit ho.“

„To by muselo být čím!“ namítali ostatní.

„Je čím!“ zazněla stručná odpověď. Ferry, sledován s napětím zraky všech, vyňal cigaretové pouzdro a z něho vytáhl malý pytlík, naplněný hmotou zřejmě práškové struktury.

Pytlík vložil opatrně do škvíry mezi balvanem a kamenným podkladem. Vytáhl pak stuhu ze svých podvlékaček, kterou k pytlíku připevnil. Přitom prohodil na vysvětlenou:

„To je třaskavina, nazvaná po svém vynálezci TRINITROSKŘIVÁNKOL, přátelé. Až zapálím doutnák, bude radno zmizet tamhle do té postranní chodbičky.“

Tak se také stalo. Sirka hlasitě prskla a podvlékačková tkanice, napuštěná zřejmě různými esencemi, vzplanula čmoudivým plamenem.

Všichni prchali co nejdále z dosahu očekávaného výbuchu.

Když byli všichni ukryti v postranní chodbě, zalomcovala děsivá rána podzemím. Rachot balvanu věstil, že TRINITROSKŘIVÁNKOL

vykonal svoje zhoubné dílo. Vystoupili po chvíli z chodby, v níž se usazoval prach a kouř. Balvan byl skutečně rozmetán na prach a denní světlo prosvěcovalo sem seshora. Hromové HURÁ se ozvalo v podzemí. S rozkoší vdechli jeskyňáři čerstvý vzduch do plic po týdenním pobytu v podzemí. V tom se právě nad nimi ozval skřehotavý hlas:

„A heleme se – oni si tady objevili jeskyni!“ a vzápětí pokračoval:

„To byla moje myšlenka! To jste mi vzali moji myšlenku! Pět kilometrů chodeb ve třech patrech nad sebou, to už jsem dávno věděl. Přišli jste tam, doufám, na kosti nosorožce a mamuta. Jestli ne, tak se pro ně vraťte, jsou právě dvěstěpadesát metrů odtud. O téhle jeskyni jsem, pánové, věděl už dávno, ale kdybyste si byli nechali poradit, byl bych vám řekl, jak se do ní dostanete snadněji.“

Ferry, Wabi a ostatní hoši vylezli mezitím zcela ven a shledali, že jsou v trhlině skal právě před Jelínkovým mostem. Nahoře na mostě nestál nikdo jiný než – profesor Císař a vítězně se šklebil.

„Budu si na vás stěžovat, že jste mi ukradli moji myšlenku,“ vedl dále svou a poskakoval sem a tam jako rozzlobený čertík.

„Vaše myšlenka k nám, bohužel, nepronikla,“ řekl mu Ferry suše, „a mrzí nás, že jsme objevili jeskyni, aniž jsme se s vámi poradili, jak ji máme objevit.“

„Třicet let chodím po Českém krasu!“ zvolal Dr. Císař. „Tohle byl můj nápad.“

„Nápad je jiskrou,“ poznamenal Wabi, „ale prach někdy bývá zvlhlý.“

Nevšímajíce si pak již povykování pobouřeného badatele, poklekli jeskyňáři na zem a v posvátném rozehvění zapěli jeskyňářskou hymnu:

Již opět ze skal zaznívá
jeskyní tajemné zvání:
tu každý chop se kopáče
a měj se ku hrabání!

V karbidky sporém plameni
hrabeme bláto v jeskyni –
tak káže skalin duch,
Zdař Bůh, zdař Bůh, zdař Bůh!

Spěcháme s myslí veselou
do tajemné podzemní říše,
nic nálady nám nezkazí,
že lezeme po břiše.
Zní v tajuplném podzemí
vzdechy a táhlé chropění
a karbidu ční puch –
Zdař Bůh, zdař Bůh, zdař Bůh!

A když pak večer z jeskyně
zvětšelé stíny se plouží,
těla jim šrámy pokrytá,
po nových útrapách touží:
byť slabá jiskra života
se v těle našem mihotá –
v nás bouří jeskyň duch!
Zdař Bůh, zdař Bůh, zdař Bůh!

Když velebné zvuky posvátné písně dozněly, otřel Ferry oči, zvlhlé dojetím a obrátil se ke svým druhům:

„Přátelé! Děkujeme Duchu skalin za to, že jsme mohli prožít tento okamžik. Učinili jsme objev, jedinečný v epoše krasového bádání, který se směle může postavit vedle Kovaříkových výzkumů v Podolském krasu nebo vedle hrdinných terénních prací firmy Sieger a Vojta. Uvažte jen, jak překvapení a rozradostnění budou naši kolegové až ve středu u Šrytrů budeme referovat o svých objevech.“

Po jeho slovech propukli jeskyňáři v jásot. Krátce na to se skupina dala na pochod, zatímco Dr. Císař na ně zdáli pokřikoval:

„Máte to marný! Hned zítra si jdu stěžovat!“

Pokračování dobrodružství chrabrých jeskyňářů naleznete v příštím čísle eSpelea.

PF

20:24

Křtěn 2023

eSPELEO 9/2023

Vydala: Česká speleologická společnost, předsednictvo, Na Březince 14, 150 00 Praha 5

Ediční rada: Marek Audy, Tomáš Bohanes, Milan Geršl, Michal Hejna, Irena Jančaříková,
Jiřina Novotná, Božena Vrabcová

Předseda ediční rady ČSS: Michal Hejna

Sazba: Libor Jelínek

Ilustrace: Karel Křtěn

Vychází nejméně 3× ročně

ISSN 2694-9393